

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflcova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za ino-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.731.

Zaradi uničenja krme padajo cene živini

Pred dobrim tednom smo v našem listu poročali o velikih povodnjih v slovenjgoriških dolinah, ki so tu po poljih in travnikih prizadejale našim kmetom veliko škodo. Že takoj prve dni, ko je prenehalo silovito deževje, je žalostna slika razdejanja po poljih in travnikih pokazala, da bo šla ta škoda v težke milijone.

Kadar kmeta doleti ena škoda, mu kaj rada sledi še druga. Po mnogih krajih so letos povodnji napravile kmetom veliko škodo ne samo na polju, temveč tudi po travnikih, kjer so pokvarile ali čisto uničile krmo.

Ta velika škoda, kaže zle posledice tudi na živinskih sejmih. Takšnih sejmov je bilo zadnje dni na področju Slovenskih goric precej, med drugim v Ptuj, Maribor, pri Sv. Lenartu in drugod. Ker je zadnja povodenj uničila veliko večino krme, so v krajih tam okoli prisiljeni, da nekaj svoje živine prodajo. Tako je zaradi tega bilo na trgu vse polno

živine naprodaj. Kupci znajo preobilo po-
moč živine zmerom dobro izkoristiti na ta
način, da pritiskajo na cene. Tako so se zni-
žale cene živini, ki so že tako nizke, še za
kakšnih 25 odstotkov. Kmetje so živino kljub
takim cenam prisiljeni prodajati, ker je za-
radi pomanjkanja krme ne morejo rediti. Še
občutnejše bodo postale posledice letošnje po-
vodnji pozneje, ko ne bo več zelene krme.

Ta primer nam spet kaže potrebo po zako-
niti zaščiti cen kmetijskim pridelkom pred
brezvestnimi izkoriščevalci. Kmet je steber
vsake države. Zato ne sme propasti. S samo
razdolžitvijo mu ni pomagano, zlasti ker gre
ta razdolžitev, pretežno na račun imovitejših
kmetov, ki pa so enako v gospodarski stiski.
Brez širokopoteznega načrta za preosnovo
kmetijstva, odnosno za ozdravljenje kmetij-
ske stiske pri nas ne bo šlo. Petletka ali pa
desetletka bo potrebna, da spravimo kmetij-
stvo na zeleno vejo in da ne bo morda čez to-
liko in toliko let potrebna nova razdolžitev.

Za pomoč kmetom, ki so jih obiskale vremenske nezgode

Konjice, julija.

Sredi preteklega meseca je zadela kraje pod
Pohorjem ob Dravinji huda nesreča. Med ne-
vihto se je med Skomarjem in Planino utrgal
oblak. Deroča voda je odnesla mnogo plodne
zemlje in uničila vso krmo. Naliv je razdejal
tudi vse ceste. Lesnim trgovcem v Zrečah je
Dravinja odnesla mnogo lesa.

Kmalu nato pa je v Okoški gori in tam oko-
li dvakrat na en dan klestila toča, popoldne
suha, zvečer pa med dežjem. Dobra polovica
pridelka je bila uničena. Najhuje so trpeli sa-

dojniki in vinogradi.

Posledice obeh nesreč so takšne, da je ljud-
stvo nujno potrebno pomoči.

Kmetom, ki jim je nesreča vzela ves ali ve-
čino pridelka, naj se pomaga z žitom in odpi-
som vseh davkov. Onim, ki so utrpeli manj-
šo škodo, naj se primerno znižajo davčna bre-
mena. Skrajni čas je tudi, da se Dravinja od
Oslaka v Skomarju regulira. Ob priliki teh
nesreč se je med ljudmi tudi porodila misel,
da bi se pri banski upravi za take primere
ustanovil poseben podporni sklad.

Pismo o osluševskih križih in težavah

Osluševci, julija.

Ob koncu marca je močno narasla Pesnica
na več krajih pretrgala nasipe. Prejšnja leta
so se take reči popravile vsaj v enem mesecu
po povzročenih poškodbah. Ko je v juniju Pe-
snica spet narasla in je skozi te odprtine uha-
jala voda, je moral sedanjí rod spet opravljati
delo prednikov pred 30 leti, ko še struga ni
bila regulirana, in do pasu v vodi loviti prav-
kar pokošeno seno. Drugod pa je bila trava
močno oblatena. Povodenj je napravila tudi
precej škode po njivah. Vsa ta škoda bi bila
prihranjena, če bi se poškodbe pravočasno
popravile. Ob prvi poplavi je voda izpodjedla
temelje pred nekaj leti zgrajenima dvema
železobetonskima propustoma in ju zrušila.
Ker je tudi na obeh straneh izpodkopalo in
odneslo cesto, je promet proti Forminu in
Zavrču onemogočen.

Lani torej smo še imeli občino, kakor je
bila leta 1933. združena. Po tako zvani ljud-
ski želji pa so nam odcepili Zamušane in
Tibolce in jih pridružili občini Gorišnici,
nadalje Lasigovce, Polence, Prerad in Bre-
zovce, ki so pripadli k novoustanovljeni ob-
čini Polenškaku. Po tej razdružitvi sta se šte-
vilo prebivalstva in davčna osnova znižala
na polovico. Leta 1934. smo še imeli 114.000
Din davčne podlage, zdaj pa je imamo ko-
maj 55.000 Din. Takrat smo izhajali s 75 o-
dstotnimi dokladami, danes jih imamo s šol-
skimi vred 91 odstotkov. Od lanskega pra-
računa so se zvišali prejemki predsedniku
za letnih 600 Din, blagajniku za 1200 Din,
mrliškem ogledniku za 600 Din. Tudi najem
nina uradnih prostorov je proti prejšnjim le-
tom zvišana za 900 Din. Ob času, ko je bila

še velika občina, smo plačevali letnih 600
Din najemnine. Zdaj pri za polovico manjši
pa plačujemo 1500 Din. Pač pa se je iz raz-
logov štednje odpustil občinski cestar, s čim-
er se je prihranilo 1200 Din. Tudi je v ce-
loti odpuščena taksa na izdajo živinskih
oglednih listov in se le ti dobe docela brez-
plačno.

Ob združenju je občina Osluševci prevzela
7740 Din dolga pri šoli pri Sv. Marjeti in
24749 Din pri šoli na Polenškaku. Ob razdru-
ženju občine je znašal prvi dolg okrog 1400
Din, na Polenškaku pa 19000 Din. Na vsaki
strani se je višina dolga v zadnjih letih zni-
žala za 6000 Din. Mislili smo, če se nam že
vzame imovina — v tem primeru davčna os-
nova — da se prevzamejo tudi svojčas pre-
vzeta bremena, ki so po prizadevanju prej-
šnjega predsednika bila že tako precej zniža-
na. Toda mi smo tako samo mislili, ker smo
živel v dobri veri, da so si odločujoči funk-
cionarji pri občini tudi prečitali paragraf 7.
zakona o občinah, kakor so si prečitali para-
graf 6. istega zakona, ko je šlo za razdružitve
občine. Ker pa so to očitno pozabili, je ban-
ska uprava izdala odločbo, po kateri moramo
plačati krajevni šolskemu odboru na Po-
lenškaku 16.000 Din in šolskemu odboru pri
Sv. Marjeti 1383 Din. K tem zneskom je še
prištetih 3000 Din za nabavljene betonske ce-
vi, ki so se uporabile pri zgradbi cest v Ti-
bolcih in Polenci. Tako dobimo čedno vsoto,
ki obremenjuje sedanjo zmanjšano občino
Osluševce s 40 odstotki doklad, kar se bo po-
znalo pri sestavi prihodnega proračuna. Da
je temu tako se moramo zahvaliti blagoslovu
majhne občine in zadnjim volitvam, ki so
nam dale nove ljudi, ki ne vedo, pri kateri
odločbi in kdaj je prositi za pravni pouk, ki
tudi ne vedo, da se mora v najljubših 15
dnevih vložiti pritožba na višjo inštanco, in
ki tudi ne vedo, kdaj in v katerem roku in
kam se mora vložiti tožba proti drugoinštančni
neugodni odločbi. Če bi to vedeli, bi vse
kakor bila njih dolžnost, da se v 15 dnevih
pritožijo na ministrstvo. Ker pa so to opu-
stili, je odločba banske uprave med tem po-
stala pravomočna, mi pa bomo tako srečni,
da bomo po zaslugi zdaj odločujočih ljudi pri
občini plačali 22.000 Din tujega dolga.

Pravda odpuščenega služitelja še po petih
narkih ni končana. Upajmo, da pravna za-
stopnika tožitelja in toženke prideta na svoj
račun. O izidu bomo poročali.

Politično oblastvo je razpustilo Prosvetno
društvo »Slogo« v Osluševcih. V smislu pra-
vil razpuščenega društva se je osnovalo novo
društvo, ki je imelo v svojih pravilih določ-
bo, da za primer razpusta pripade društvena
imovina cerkvi. To novoustanovljeno društ-
vo pa se je po nekaj tednih življenja na izred-
nem občnem zboru prostovoljno razšlo s skle-
pom, da pripade društvena imovina Ljudski
knjižnici pri Sv. Lenartu.

Pašne pravice, ki so jih imeli nekateri po-
sestniki iz Osluševcev, Cvetkovcev, Argovi-
šča in Senežcev na veleposestvu križniškega
reda pri Veliki Nedelji, so se v naravi od-
kupile. Prav te dni se vrši nadrobna delitev,
s katero pa seveda niso vsi zadovoljni.

V društvu »Viribus unitis« je zavladalo ne-
soglasje. To je pripisovati dejstvu, da je v
omenjenem društvu samo eno predsedniško
mesto, a potrebna bi bila vsaj tri.

Več podjetnosti več zaslužka

Pišajo nam:

Mnogo je pri nas ljudi, ki svoje siromaštvo obešajo, skoro bi rekli, naravnost s ponosom na veliki zvon. Pri tem pa nočejo vedeti, da bi bilo tega siromaštva mnogo manj, če bi imeli vsi skupaj malo več podjetnosti. Koliko raznih zdravilnih zelišč, gob, jagod in sličnih darov narave propade vsako leto zaradi nebrzičnosti. Treba bi se bilo za izkoriščanje teh nedvignjenih zakladov združiti v občinske zadruge, ki bi zbirale in predelavale zbrane darove prirode.

Drugod so že davno nehali jadikovati in delajo. Celo naši hrvatski sosedi so s svojo Gospodarsko slogo daleč pred nami. Ko se je začelo na Hrvatskem gibanje za dvig živinskih cen in so uvedli nadziranje sejmov, so si pri nas seveda tudi takoj na vseh straneh začeli vihati rokave. Toda dalje nismo prišli, ker smo se sprli že v začetku o tem, kdo bo nosil zastavo. Vsi so hoteli dobiti izboljšanje živinskih cen kmeta na svojo plat. Danes ni na nobenem našem sejmu kmečkih nadzornih odborov in imajo mešetarji spet zlate čase. Danes prodaja naš kmet mnogo boljše in zlahtnejšo živino za 1 do 2 Din ceneje od organiziranega hrvatskega tovariša.

Rekli bi skoro, da delajo pri nas nalašč združbo prav ti mešetarji, ki gredo s trebuhom za dobrim kruhom iz stranke v stranko samo, da jim ostane vpliv na politično delo med narodom.

Poglejmo še dalje: v sosedno državo Bolgarijo. Prav taki mali kmetje in bajtarji so tam v večini, kakor pri nas. Mnogo zlahtnega sadja so požrle svinje, še več ga je segnilo leto za letom. Pa so s pomočjo države osnovali po občinah zadruge za predelavo sadnega presežka v mezo, brezalkoholne soke in slično. Država je pomagala tem zadrugam nabaviti cene in preproste stroje za izdelovanje pločevinastih škatel. Že prvo leto so tako ohranili živilskih dobrin za težke milijone. Pa ne le sadje, tudi razno povrtnino (kumare, fižol in slično) shranjujejo tako na zadrugi podlagi delno za prodajo, v veliki meri pa služi ta zaloga samim zadrugnikom v porabo za zimske in pomladne mesece v veliko korist za zdravje ubožnega naroda.

Kaj pa delamo mi s temi darovi narave. Mnogo pustimo tega segniti zaradi naše nebrzičnosti. Iz sadja delamo alkoholne pijače, da potem vihti morilec alkohol motike, sekire, krampe in nože po naših lepih vaseh. Tu naj vzamejo oblastva v roke vaje.

krat do napetega razpoloženja. Pretežno so govorniki

obravnavali dogodke in razmere v Sloveniji.

Vloženih je bilo več interpelacij. Tako so med drugimi vložili interpelacije: poslanec dr. Fux glede sokolstva v Sloveniji, poslanci Prekoršek, Lukačič in tovariši o tem, kdaj bodo izpolnjene ponovne napovedi članov vlade glede povišanja uradniških prejemkov, poslanec Pleskovič zaradi premeščanja učiteljev z vzposobljenostjo za pouk na nadaljevalnih strokovnih šolah, poslanec Mravljec in tovariši o dogodkih v Sloveniji. Na zadnjo interpelacijo bo odgovoril notranji minister dr. Kerščec. Omenjamo še, da je na seji v torek govoril poslanec Cvetič (JNS) o veliki bodočnosti jugoslovanske politike in obravnaval današnje politične razmere. Svoja izvaianja o Sloveniji je podkrepil z lastnimi opažanji

in doživetji, ker je tudi sam spremljal Petra Živkovića na njegovi poti po Sloveniji.

Po dobrih treh mesecih se je v torek

sestal tudi senat.

Na prvi seji so bile med drugim prečitane razne resolucije glede konkordata. V sredo se je začela obravnava inženjerskega zakona.

S španskih bojišč prihajajo poročila

da so republikanske čete pred Madridom zavzele Casa de Majuelos

in vas Brunte. Frankovski napad pri La Calvi so vladne čete odbile. Madridsko uradno poročilo tudi pravi, da je na severni fronti prešlo 50 frankovcev na vladno stran. Nasprotno pa govorijo frankovska poročila o zmagah na baskovski fronti, kjer se baskovske čete dalje umikajo. Nemška poročila iz Bilbao trdijo, da se Baski poslužujejo strupenih plinov. V ponedeljek so tri frankovska letala bombardirala pristanišče v Valenciji, na katero so vrgla okoli 50 bomb.

Po vestih iz Londona so te dni v bližini severnozpadne španske obale

frankovska letala vrgla več bomb proti angleškim ladjam.

a jih niso zadela. Kaže, da ne gre za nameravan napad, temveč za pomoto. Zaradi tega angleška vlada ne bo zahtevala preiskave tega dogodka. Omenjena frankovska letala so nameravala bombardirati baskovsko pristanišče Santander. Dalje je prispelo iz Spanije še nepotrjeno sporočilo, da sta dve frankovski vojni ladji prerečili angleškemu parniku »Garnoji« vohod v Santander.

Seja londonskega odbora za nevmešavanje v španske razmere je bila odgojena in

angleška vlada marljivo izkorišča dogoditev s tem, da pripravlja v sporazumu s Francijo nove predloge za rešitev španskega vprašanja.

Italija in Nemčija pa ne kažeta volje za sodelovanje v odboru in odklanjata pogajanja o tem vprašanju. Italijanski listi pišejo, da se je Italija skupno z Nemčijo odločila čisto neodvisno za svoje stališče. Zanj da prevzema polno odgovornost in se nikakor ne boji stališča, ki ga je zavzela druga stran. Zato poročila o novih predlogih ne zanimajo ne Italije ne Nemčije. Nemčija in Italija, ki sta očitno na strani frankovcev, zamerjata francoskemu ministrskemu predsedniku in zuna-

Politični pregled

Zadnje dni je zasedala naša narodna skupščina in končala razpravo o zakonskem naertu o policijskih prekrških. Načrt je bil sprejet. Sledi zakon o novih kovancih, nazadnje pa bo

razprava o konkordatu.

Skupščinski odbor je že začel obravnavati konkordat in kaže, da te razprave ne bodo dolgo trajale in da bo konkordat kmalu pred celotno narodno skupščino. S sprejetjem konkordata bo skupščinsko zasedanje zaključeno in poslanci bodo šli na poletne počitnice.

Na sejah narodne skupščine so zadnje dni nastopili številni govorniki in je prišlo več-

MIRKO BRODNIK:

JUBEZEN NE UMRE

»Potem pojdem na kozarec,« si je rekel. »Toda kaj naj počnem zdaj? Do cerkve ni ni ti pol ure, pa je komaj enajst. Ali naj pol ure prezebam v klopi?«

»Pa pojdem malo naokoli,« si je rekel. »Saj me že dolgo ni prepihalo. Morda bo potem kaj bolje...«

Začutil je spet, da ni prav trden v nogah, toda iz tega si ni delal skrbi. Spomnil se je, kako mu je nekoč oče pripovedoval... Bolan je bil. Vročica ga je kuhala in sam je ležal v čumnati. Pa ga je v vročici prišlo, da je ves zmešan skočil iz postelje, se samo za silo oblekel in zbežal od doma v sneg. Vso noč se je potikal naokoli, drugo jutro pa so ga našli nekje daleč v gozdu. Bledlo se mu je. Prinesli so ga domov in ga dali v posteljo. Bili so se zanj, toda zgodil se je čudež. Naslednji dan je bil zdrav kakor riba v vodi.

»Da, takle veter zaleže za pet zdravnikov,« si je dejal Kačar in nekoliko ustavil korak.

Noga mu je zagazila v celo, da se je do pasu vdrl v sneg.

»Lej ga spaka,« si je rekel. »Malo moram pa le paziti.«

Izkopal se je, čeprav s težavo, in šel počasi dalje. Temno je bilo kakor v rogu. Sneg je postajal sicer redkejši, toda brilo je čedalje huje.

»Uf, kje se je le vzel ta veter. Siten je kakor obadi poleti,« je zagodrnjal Kačar.

Toda počasi se mu je zazdelo, da je mraz ponehal. Samo noge so mu postajale tako težke, da jih je komaj premikal.

»Ali sem res že tako betežen?« se je v strahu povprašal. »Če pojde tako dalje, do polnoči ne bom prišel do cerkve. Pa sem se bal, kaj bom pol ure počel! Ti spak, ti!«

Nekje v daljavi je videl odsev svetlobe. S sosednega griča so menda hiteli kmetje k polnočnici, in s plamenicami so si razsvetljevali pot. Nekajkrat je zaklical, toda glas se mu je izgubil v burji.

»Tudi jaz bi bil lahko vzel kaj s seboj,« si je dejal.

Čedalje bolj mu je legala utrujenost v noge. Komaj se je še pomikal dalje, pot pa je bila dolga, strašno dolga. Ali jo bo ob tem slabem vremenu zmogel?

»Bom!« si je dejal in skusil pospešiti korake. Nekaj časa je šlo, toda ne dolgo. Sama trdna volja ne pomaga, če ni moči. Čedalje huje mu je postajalo. Tako slaboten je bil, da ga je veter zanašal in nekajkrat je le malo manjkalo, da se ni zvalil v sneg.

Z drhtečimi rokami se je še bolj zavil v sukno. Potem je za trenutek obstal.

Ali je še daleč? Ali ne bo že kmalu zagledal od daleč domačo cerkvo ali pa vsaj zaslišal zvonjenja?

Prisluhnil je. Ničesar ni čul. Tudi videlo se ni nič. Zdal mu je bilo že žal, da je šel sam od doma in da je sploh šel.

»Mari bi bil poslušal staro in sedel doma za pečjo,« mu je rekel njegov drugi jaz. »Treba ti je strašiti v takem vremenu z boleznijo po svetu.«

»K polnočnici pa človek le mora iti,« je miril samega sebe in se prepričeval.

Zdal je veter malo odjenjal. Pogledal je okoli sebe. Tedaj ga je zazebló do kosti. Saj ne hodi prav. Zgrešil je pravo pot in zavil navkreber proti gozdu. Kako se je le to moglo zgoditi? Tako dobro je poznal pot, pa se mu je primerilo kaj takega. Ali je res že tako star in tako neroden?

»Hitro se moram obrniti,« si je dejal. »Vreme ni takšno, da bi se človek mogel in smel obirati. In kar domov pojdem...«

Rečeno, storjeno. Obrnil se je in se začel pomikati s hriba navzdol. Kolena so mu klecala in nekajkrat bi ga bilo skoraj vrglo naprej. Vse ga je bolelo, toda stisnil je zobe in šel dalje. Počasi, tako počasi, da je kar obupaval, kdaj bo na pravi poti.

Kako se je pot vlekla. Ni je hotelo biti konec. Ali je res tako dolga? Stari Kačar je začutil, da mu bo zdaj zmanjkalo moči. Kaj bo potem? Kaj?

Zgrozil se je ob tej misli in zvrtelo se mu je v glavi.

»Malo moram počiti,« si je rekel. »Preveč se ženem.«

»Ne, ne smeš,« mu je šepetal drugi jaz. »Ali ne veš, kako je to nevarno? Zaspal boš v snegu in nič več te ne bo moglo rešiti. Koliko jih je

njemu ministru, ker sta sprejela zastopnike španskih republikancev, ki so prišli v Pariz prosit za pomoč.

Gospodarstvo

Zadruga Kmetijska družba je zborovala

Preteklo nedeljo je bil redni občni zbor zadruge Kmetijske družbe v njenih prostorih na Novem trgu v Ljubljani. Zbor je potekel v popolnem miru in ob velikem zanimanju odposlancev za vsa gospodarska vprašanja, ki zadevajo zadrugo kakor tudi našega kmeta. Vodil je zborovanje predsednik zadruge g. Oton Detela.

Na njegov predlog so se poslale vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II., in pozdravni visokemu namestništvu in ministru za kmetijstvo. Občni zbor se je pridružil tudi proslavi mednarodnega zadrugnega dne in sprejel tozadevno resolucijo. Počastil se je tudi spomin na pokojnega knezoškofa dr. Jegliča s trikratnim vzklikom »Slava«.

Po uvodnem govoru g. predsednika so bila prečitana poslovna in bilančna poročila glavnega odbora in nadzorstva, nato pa so bili odobreni zaključni računi za poslovno leto 1936. in je bila sprejeta razrešnica glavnemu in nadzornemu odboru. Občni zbor je odobril tudi sklep glavnega odbora, s katerim sta se delegirala v kmetijsko zbornico g. Oton Detela kot zbornični svetnik in g. Hlade Jožef kot njegov namestnik.

Odposlanca iz ptujskega in ljubljanskega okraja sta predlagala ustanovitev skladišča v Ptuj in Murski Soboti. Tem željam se bo po možnosti ugodilo. Jareninska podružnica je poslala resolucijo, v kateri protestira proti uvozu dalmatinskega vina in proti temu, da se sadje iz drugih banovin izvažja v tujino kot štajersko sadje. Sprožen je bil tudi predlog, da naj vlada izposluje po zgledu v drugih državah pri lastnikih rudnikov bakra prepustitev bakra za izdelavo galice po režijski ceni. Kmetijska družba naj stopi v to svrhu v stik z drugimi zadrugami in organizacijami, ki naj složno pokrenejo to velevažno vprašanje za vse vinogradnike. Iz kreditov, ki jih ima kmetijsko ministrstvo na razpolago za zgradbo

silov za pšenico, naj Kmetijska družba zahteva potrebne vsote za zgraditev takega sila v Prekmurju za ondotne žitrodne kraje. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti.

Opozorilo vsem, ki kuhajo doma pivo

Ljubljanska finančna direkcija je zaznala, da izdelujejo zasebniki pivo za domačo porabo, kar je po trošarinskih in taksnih predpisih strogo prepovedano.

Pivo je trošarinski predmet in je izdelovanje piva dovoljeno samo tistemu, ki je izpolnil zakonite pogoje po obrtnih, trošarinskih in taksnih predpisih, to je, če je plačal takso, ki znaša 10.000 Din, se prijavil finančnemu oblastvu kot trošarinski izdelovalec, izdeluje pivo pod stalnim nadzorstvom in plačuje trošarino na pivo. Skratka: izdelovanje piva je izključna pravica oblastveno odobrenih pivovarn.

Vsakdo, ki izdeluje pivo samolastno, četudi samo za dom, se torej pregreši proti taksnim in trošarinskim predpisom in znaša kazni s taksami vred po taksnem zakonu za vsak primer 41.060 Din, po trošarinskem zakonu pa redna kazen za prvi primer 500 Din, za vsak nadaljnji primer pa 1000 Din poleg plačila redne trošarine, skupnega prometnega davka in petkratne trošarine in petkratnega skupnega prometnega davka kot kazni s takso za razsodbo vred. Kazni po trošarinskih predpisih se izpremenijo za primer neizterljivosti v zapor.

Jasno je, da bi pomenile te občutne kazni za marsikoga popoln gnotni polom. Iz tega razloga je postopala direkcija doslej kolikor mogoče prizanesljivo in se omejila v večini primerov na posvarilo prizadetih strank zlasti v onih primerih, kjer se je prepričalo pripisovati nezakonito izdelovanje piva zgolj nerodnosti in nepoučenosti in ne zlobnemu namenu strank.

Ker pa to prizanesljivo postopanje finančne uprave doslej ni imelo zaželenega učinka, ampak se primeri samovoljnega izdelovanja piva ponavljajo in objavljajo v časopisju celo recepti za izdelovanje piva, je direkcija primorana, da se zateče poslednjič še k posvarilu v javnem časopisju.

že tako končalo! Drugo jutro so jih dobili mrtve... »

Da, Kačar je to dobro vedel, toda ni si mogel pomagati. Noga mu ni hotela iti dalje. Sama od sebe se mu je ustavila. Nekaj ga je prisililo, da se je moral spustiti v sneg. Ko je že sedel v njem, ga je razgrebel. Z drhtečimi rokami si je izkopal v njem zavetje in se potem še tesneje zavi v suknjo. Zdaj ga je prevzelo nekaj kakor prijetno olajšanje. Noge so mu bile mrtve. Niti čutil jih skoraj ni. Čutil je samo toploto, ki je prihajala iz njih in se mu razlivala po vsem telesu.

»Dolgo ne smem tako ostati,« si je šepnil ves utrujen. »In paziti moram, da ne zaspim.« Nekaj časa je čepel v snegu, menceal z nogami in si otiral oči, da ne bi zadremal. Potem se je odločil:

»Zdaj pa moram vstati. Dovolj sem že počival.«

Vzpel se je kvišku in hotel stopiti na noge, toda odpovedale so mu službo. Kakor izpodsekano drevo se je zvalil nazaj v sneg. Med padcem ga je zaneslo in ga zasukalo, da se je obrnil in priletel na obraz v sneg. Polna usta ga je imel. Toliko, da se ni zadušil.

Kaj zdaj? Kaj zdaj? To so mu tolkle misli po sencih. Ali je res obsojen, da bo moral ostati tu in zmrazniti?

Spet se ga je polotila vročica. Negibno je ležal v snegu. Tedaj se mu je iznenada zazdelo, da ni sredi poti, ampak doma za pečjo. Vsa izba je razsvetljena. Žena sedi za mizo in plete, on pa se greje in tako prijetno mu je. In žena ima pred sabo na mizi pismo. Kačar ve, da je Marijino. Da, Marija je pisala, da bo prišla nocoj, na sveti večer. Samo njo še oba čakata.

Počasi bije ura na zidu. Četrta za četrto. Kačar in Kačarica čakata, strmita proti vratom. Tedaj se iznenada začuje za njimi smeh. Odpro se na stečaj in na pragu stoji Marija. Vesela je, vsa žari. In kliče mater in očeta...

Blaženo se smehlja Kačar. Ne sluti v vročici, da ni za pečjo, ampak v snegu. In da je komaj dobrih dvajset metrov pod njim cesta, po kateri hite poslednji zapozneli vaščani k polnočnici...

★

Tudi Kačarjev hlapec se je zelo čudil, ko ni videl svojega gospodarja pri polnočnici, ko je vendar vedel, da pride. In hlapec je vedel, da drži Kačar vselej besedo. Izprva je bil nekoliko v strahu, potem pa si je mislil:

»Bolan je, pa ga je ona zadržala doma. Saj je to bolje. Bog ve, kako bi se bil moral truditi, da bi prišel v tem vremenu do cerkve. Bom pa jaz pomolil zanj. Oče naš...«

Zatopljen v svoje misli hlapec kar ni vedel, kdaj je bilo polnočnice konec. Tako hitro je minila. Ko se je zdramil, so že poslednji vaščani zapuščali cerkev.

Na cerkvenem pragu je dobil sosedovega hlapca.

»Kaj pa ti je, Miha?« ga je povprašal ta.

»Kaj naj bo?« je hlapec odvrnil. »Zebe me, če pomislim, kako daleč imam do doma, je pa še huje. In zmerom nanaša sneg, kakor bi nas mislilo čisto zasuti. Gospodar je bil pametnejši. Rajši je ostal doma.«

»Ali ne bi šla na kozarec, da se malo pogrejeva?«

»Saj sem bil že pred mašo,« je dejal Miha. »Tako polno je bilo, da sem komaj dobil prostor.«

Tedenski tržni pregled

SVINJE. Na mariborskem sejmu so se trgovali prašiči 5 do 6 tednov stari po 110 do 130, 7 do 9 tednov po 125 do 150, 3 do 4 mesece po 170 do 195, 5 do 7 mesecev po 250 do 365, 8 do 10 mesecev po 400 do 500, eno leto po 700 do 800 Din. Svinje so se prodajale za kg žive teže po 6 do 7.50, za kg mrtve teže pa po 9 do 11 Din.

HMELJ. Te dni se je v Žatcu (Čehoslovaška) trgoval lanski hmelj po 400 do 800 čehoslovaških kron za 50 kg. Partija prvovrstnega hmelja iz Savinjske doline je dosegla v Žatcu ceno 500 čehoslovaških kron za 50 kg (okrog 16 Din za kg).

Sejmi

11. julija: Ljutomer (samo živinski).
12. julija: Tuhinj Rogatec, Breg pri Ptuj, Šoštanj, Rakek.
13. julija: Planina pri Sevnici, Koprivnica, Litiša (samo živinski), Loče pri Poljčanah, Trebnje, Kamnik (samo živinski);
15. julija: Beltinci, Škocijan pri Mokronogu, Šmarjeta nad Laškimi;
16. julija: Dobje;
17. julija: Muta, Sv. Filip v Veračah, Zdenčeva vas, Radeče pri Zid. mostu.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 6. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 24 do 24.16 Din;
 - 1 nemško marko za 17.50 do 17.63 Din;
 - 1 angleški funt za 215.61 do 217.66 Din;
 - 1 ameriški dolar za 43.32 do 43.69 Din;
 - 100 francoskih frankov za 167.97 do 169.47 Din;
 - 100 čehoslovaških kron za 152.04 do 153.14 Din;
 - 100 italijanskih lir za 228.70 do 231.78 Din.
- Vojna škoda se je trgovala po 408 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8.49 Din. Nemški klirinški čeki so stali v Ljubljani 12.54 Din.

Drobne vesti

— Nove odkupne cene za zlato pri Narodni banki. Od 4. junija dalje plačuje naša Narodna banka naslednje cene za zlato: 1 gram zlata 49.05, napoleonor 298.50, 10 dolarjev 774.20, 20 avstrijskih kron 313.40, 10 zlatih rubljev 398.50, 25 avstrijskih šilingov 272.20, mali dukat 176.80, angleški funt 375.80, turška lira 339.70, 20 nemških mark 368 in ruski imperijal 308.20 Din.

»Pa pojdiva še malo tja. Škodovalo nama ne bo.«

Miha se je pomišljal. Ali naj gre? Bolje je, da se odpravi čim prej domov. Razen tega pa je bil precej stiskav in se mu je zdelo škoda denarja. Rekel je, da nima ničesar s seboj.

»O, saj te jaz vabim,« je odvrnil sosedov hlapec in ga prijel pod roko. »Kar lepo pojdi. Potem pa se vrneva skupaj. Bo krajša pot, ko bova dva.«

Zdaj se Miha ni nič več branil. Šla sta v gostilno, kjer sta naročila pol litra vina. Potem sta iznenada odkrila, da sta še zmerom žejna, in nova steklenica je prišla na mizo. In potem še ena. Nazadnje sta bila že tako okrogla, da sta zaspala za mizo.

Okoli štirih zjutraj je začel poditi krčmar ljudi domov. Zunaj je še zmerom snežilo. Ko je videl oba hlapca, ki spita v kotu, ju je pustil pri miru. Misli si je:

»Ta dva sta daleč doma in vina sta se nabrala, da bi utegnili v temi kam zaiti. Bolje je, da ostaneta do dneva tu. Na poti tako nista nikomur. Kaj bi ju zdaj podil v noč!«

In tako sta se Miha in njegov tovariš zbudila šele, ko se je začel delati dan. V zgodnjem dopoldnevu je prišel Miha domov.

Tu je bila velika zmeda. Ko ga je Kačarica zagledala, je planila k njemu:

»Kje je moj mož? Ali ga nisi privedel domov?«

Miha se je začudil:

»Ali ni ostal doma? Tako sem mislil... Pri polnočnici ga ni bilo...«

Kačarica je kriknila. To, kar je prej samo slutila, česar se je bala, se je uresničilo. Vede-la je, kaj se je moralo zgoditi njenemu možu.

Posojila za hmeljarje. Na posredovanje narodnega poslanca Ivana Prekorška je Privilegirana agrarna banka dovolila Savinjski posojilnici v Zalcu sezonski kredit za hmeljarje v znesku enega milijona dinarjev.

DOPISI

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU. S sklepom šolskega leta je zapustila Križevce priljubljena učiteljica gđc. Nahtigalova Marjeta, ki je službovala tu tri leta in si je v tem času pridobila lep ugled med starši šolske dece. Bila je zmerom v stikih s starši. Kmetski mladinci ni bila samo učiteljica, temveč tudi vzgojiteljica in vodnica. Marljivo je sodelovala tudi pri Sokolu, ki mu je bila vzorna vaditeljica ženske dece in naraščaja, odbornica in matrikarica. Z njenim odhodom je Sokol izgubil delavno članico, ki jo bomo zelo pogrešali, čola pa dobro vzgojiteljico. Na novem mestu ji želimo mnogo uspehov.

SV. BOLFENK V SLOV. GORICAH. Kaj je s telefonom pri naši pošti? Če se bo telefonska proga Ptuj—Sv. Urban pri Ptuj—Sv. Bolfenk v Slovenskih goricah—Sv. Andraž v Slovenskih goricah—Sv. Anton v Slovenskih goricah gradila, hočemo tudi mi imeti telefon. Zakaj bi prav mi morali biti tudi tukaj zadnji? Oddaljeni smo od železniške postaje in električne razsvetljave tudi nimamo. Če zdaj še telefona ne dobimo, bomo obsojeni, da bomo živeli še naprej odrezani od sveta. Ne vemo, kje je krivda, da naš Sv. Bolfenk ne dobi nobene za prebivalstvo koristne naprave, katere se danes poslužuje že ves izobraženi svet.

STRIGOVA. Cvenska sokolska četa je gostovala na našem odru s »Starim Iljem«. Igra je bila lepo obiskana. Igralci so podali svoje vloge v veliko zadovoljstvo občinstva in so bili zato tople nagajani.

VELIKA DOLINA. Prošnji, ki sta ju poslala na odločilna mesta odbor za upostavitve avtobusne zveze z našimi kraji in občina, bosta ugodno rešeni. V tem odboru so bili gg. Trdan Anton, Jelinek Milan, Kalin Feliks in Kalin Josip, ki so se zavzeli za prepotrebno zvezo naših krajev s Samoborom in Brežicami. Upamo, da se bo to zgodilo v najkrajšem času. Tako bodo dobili naši lepi kraji tudi

enodnevne izletne točke. Naše ljudstvo bo imelo zdaj zvezo z oblastmi in s trgov. Želimo, da bi poštna uprava uvedla voz zjutraj in popoldne. Pa še to upanje imamo, da se bo razvil živahen tujski promet v tem lepem koščku naše zemlje, v okolici Brežic in v bližini znamenitega zgodovinskega gradu Mokric.

VERZEJ. Naš Sokol bo imel letni nastop v nedeljo 11. t. m. ob 16. pred dvorano br. Hedžeta. Sodelovala bo ljutomerska godba. Po nastopu zabava.

Domače novosti

* **Skupščina JNS za gornjegrajski srez** je bila v nedeljo v Radmirju pri Gornjem gradu. V salonu Majcenovičeve gostilne se je zbralo 50 odposlancev. Poleg njih so prisostvovali sestanku tudi nekateri mladi nacionalisti iz raznih občin, ki pripravljajo ustanovitev mladinske organizacije JNS za gornjegrajski srez. Skupščino je vodil g. Anton Žehelj iz Bočne, ki je tople pozdravil odposlance in mlade prijatelje ter naglasil, da je na skupščini zastopan oni kader nacionalnega življenja v srezi, ki ni in ne bo klonil nikdar. Tajniško in blagajniško poročilo je podal g. dr. Ervin Mejak. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika g. Anton Žehelj in v odbor 34 uglednih mož iz vseh občin. Viharno pozdravljen je podal poročilo o političnem in gospodarskem položaju v državi in posebej še v Sloveniji narodni poslanec g. Ivan Prekoršek. Njegova izvajanja so bila deležna splošnega odobravanja. V imenu banovinskega odbora JNS je zborovalce pozdravil g. Andrej Uršič iz Ljubljane. Poročal je predvsem o živahnem delu mladih nacionalistov, ki so ga sprožili hudi časi, v katerih živimo. G. Edvard Albert iz Šmartnega ob Paki je orisal težkoče svojega kraja in nanje posebej opozoril navzočnega narodnega poslanca.

* **Odposlanstvo državnih upokojencev iz Zagreba, Ljubljane, Sarajeva, Splita in Banje Luke** se je mudilo v Beogradu. Državne upokojence iz Slovenije je zastopal predsednik društva državnih upokojencev g. dr. Vrtačnik iz Ljubljane. Odposlanstvo je obiskalo ministre generala Mariča, dr. Korošca, dr. Kožula in dr. Kreka. Vsem ministrom so bile izročene spomenice, v katerih so razložene glavne težnje upokojenih državnih uslužbencev, ka-

kor prevedba staroupokojencev na pokojnine po novem zakonu, odprava plačevanja kuluka in določitev novih draginskih doklad. Spomenica je bila izročena tudi predsedništvu vlade, senatu in narodni skupščini.

* **Obisk ameriških Slovencev.** Z münchenkim brzim vlakom se je v sredo zjutraj pripeljala v Ljubljano skupina ameriških Slovencev, ki so prišli v domovino, da obiščejo svoje rojstne domove in domače ljudi. Skupno je prišlo 34 potnikov, po večini žena, pod vodstvom g. Kolandra. Slovenci so se vkrkali 30. junija v Newyorku in so po petdnevni vožnji prišli v Le Havre. Od Pariza do Ljubljane so potovali dva dni. Na glavnem kolodvoru je došlo rojake pozdravil najprej izseljeniški komisar g. Fink, potem v imenu ljubljanske občine dr. Franta Mis in slednjič v imenu Rafaelove družbe g. Zakrajšek. V imenu izletnikov se je vsem govornikom prisrčno zahvalil g. Fran Drašler iz Borovnice, zdaj v Clevelandu. Izletniki so v Mikličevem hotelu dobili majhen prigrizek, nato pa so se z opoldanskimi vlaki odpeljali v razne kraje Slovenije k svojim sorodnikom.

* **Opozarjajo se lastniki vžigalnikov,** da je po novem pravilniku, ki je stopil v veljavo, skrajni rok, do katerega imajo plačati zvišano monopolno pristojbino 100 Din na leto, 29. t. m. Do tega dne imajo vsi lastniki vžigalnikov plačati to pristojbino in si priskrbeti izkaznico, kakor jo določa pravilnik. Pristojbino morajo plačati pri najbližjem oddelku finančne kontrole, kjer lahko dobe tudi vsa pojasnila. Uprava državnih monopolov je že izdala potrebna navodila finančnemu nadzorstvu in drugim oblastvom, da bodo od 29. jul. dalje vršila kar najodločnejše nadzorstvo in da bodo pri vsakomer, kjer bodo opazila vžigalnik, takoj in ne glede na osebo ugotovila, ali ima predpisano izkaznico s potrdilom o plačani monopolni pristojbini. Da se izognejo strogim kaznim in nevarnostim, se opozarjajo vsi lastniki vžigalnikov, da do določenega roka plačajo te pristojbine, ker se bodo osebe, ki se zalotijo, da niso plačale pristojbine, smatrale za tihotapce in se bo naproti njim ravnalo kar najstrože po zakonu.

* **Nov Mačkov poslanec v narodni skupščini.** Te dni je predložil narodni skupščini v odobritev poverilnice Živojin Arandjelović, ki je bil izvoljen na Mačkovi listi. Arandjelović je že četrti poslanec z liste dr. Vladka Mačka, ki je prišel v skupščino.

Planila je v jok.

»In rekla sem mu, naj ostane doma in naj ne hodi k polnočnici! Pa je moral iti. Bog ve, kam je zabredel, kje je zmrznil. Joj, da mora pasti vsaka nesreča nad mene...«

Tako je tožila in ni je bilo mogoče potolažiti. Miha ni vedel, kaj naj stori. Potem se je odločil, šel do sosedu, povedal, kaj se je najbrž zgodilo in prosil, naj pošljejo koga na vas, da bodo Kačarja poiskali.

Okoli poldneva je bilo, ko so prinesli na Kačarjevo posestvo novico, da so gospodarja našli. Mrtvega, otrplega seveda. Ker je bilo od kraja, kjer so ga dobili, bliže do cerkve kakor do doma, so ga nesli v mrtvašnico.

Kačarica ni vedela, kaj se godi z njo. Samo jokala je in jokala. Hodila je kakor izgubljena po hiši.

Miha je stopil k njej:

»Na vas bova morala iti in vse poskrbeti.« Kačarica se je zdrznila.

»Na vas iti?... Ne, ne... Pustite me...«

Miha, pojdi ti tja in poskrbi, da ne bo ničesar manjkalo... Jaz ne morem... Tu imaš denar.«

Kar motoglava je stopila k skrinji in privlekla iz nje nekaj stotakov. Niti preštela jih ni, ampak jih je stisnila Mihi v roke.

»Če bo še treba, mi povej,« je zajeceljala, se vrgla na posteljo in iznova zajokala.

In Miha se je res odpravil sam na vas in vse uredil. Ves zbezan je bil. Malo je učinkovala na njegovo zbezanost žalost, malo pa plačja, ki jo je popil ponoči.

V mrtvašnici se je ves dan gnetlo ljudi. Že dolga leta se ni primerilo, da bi bil kdo v snegu zmrznil, in zato je bil to za vso vas prav neverjeten dogodek, dobrodošla hrana za rado-

vedne ljudi. Cerkovnik je molče gledal zijala, samo otroke je odganjal.

Kmalu po poldnevu so položili Kačarja v rakev. Ležal je ks reči zdravnan, da niso imeli pri tem nič sitnosti. V smrti se je smehljaj in če ne bi bil tako blede, bi si bil moral vsakdo misliti, da samo spi, da se bo zdaj zdaj zbudil in vstal.

Proti večeru se je Kačarica le toliko opomogla, da je prišla do mrtvašnice. Z opotekajočimi se koraki je stopila čez prag, se plašno ozrla na vse strani, potem pa je stopila k odru, ki so ga zdaj že obsevale sveče, omahnila ob njem in kriknila. Njena nema bolečina je vse prevzela. Jokati ni mogla več. Vse solze je že izlila in zato jo je še bolj bolelo pri srcu. Bila je tista suha žalost, pomešana z obupom, ki je najhujša.

Potem je vstala. Bila je blede kakor zid. Obrnila se je in ne da bi bila še kaj pogledala mrtvega moža, je stopila čez prag.

Zunaj jo je čakal Miha. Prijel jo je pod roko. »Domov pojdeva zdaj, ali ne?« je tiho vprašal.

Pokimala je in brez volje odšla z njim. In doma je spet omahnila na posteljo. Kmalu jo je k sreči objel odrešilni spanec. Šestnajst ur je spala. In ko se je zbudila, je bila stara, tako stara, kakor bi bila prespala dvajset let. Miha se je zgrozil, ko jo je zagledal.

XII.

Marija ne ve ničesar.

Pri Andrejevi botri je teklo življenje mirno dalje. Zima je bila in hiša je stala precej daleč od vasi na hribu. Zato sta jo botra in Marija le redkokdaj zapustili. Saj je bilo v hiši dovolj

delu, kadar ga ni bilo, sta se pa pogovarjali.

Mariji se je skrbna botra čedalje bolj priljubila. To ni bilo nič čudnega. Marija je bila vajena od doma le ostrih besed. Mati jo je sicer imela rada, vendar pa ni znala ravnati z njo tako, kakor bi si bila Marija želela. Preveč trda je bila, premalo je znala izbirati besede. In tudi svojih čustev ni znala tako izražati, da bi bila Marija čutila, da ima v njej resnično mater, ki zna občutiti vsako njeno veselje, vsako njeno žalost. Botra pa je bila v tem pogledu čisto drugačna. Ne samo zaradi tega, ker je imela nežnejše srce kakor Kačarica. Še nekaj drugega je bilo. Botra ni imela nikoli te sreče, da bi bila postala mati. Hrepenela je po njej, toda ni bila uslišana. In vendar je vsa njena duša klicala po materinski ljubezni, iskala predmet, na katerem bi to ljubezen lahko izpričevala. In zdaj je prišla k njej Marija, izvoljenka njenega birmanca. Dekletu se je videlo, da trpi, da je obupano in da potrebuje materinske ljubezni in zaščite. In vsega tega ji je dalo zdaj botrino srce lahko v izobilju, saj je samo čakalo take priložnosti.

Dostikrat se je zgodilo, da je bila Marija vsa prestrašena, zagrenjena. Zgodilo se je, da se je kakšno Andrejevo pismo izgubilo ali pa da se je zamudilo. Marija ni vedela, kaj naj stori. Stotine strahov se je zbuvalo v njeni duši. In takrat jo je znala botra tako lepo potolažiti in razvedriti. Ali pa se je v Mariji zbudil iznova strah, kaj bo morda že prav kmalu, če jo bodo odkrili. Tudi takrat ji je botra vselej našla kopico pomirjevalnih besed, ki nikoli niso zgrešile svojega namena. In kadar je prišlo kakšno Andrejevo pismo, je bila botra vselej vsaj tako vesela in srečna, kakor Marija. (Se nadaljuje.)

* **Nov kovani denar bomo dobili.** Finančni minister Dušan Letica je narodni skupščini predložil načrt, po katerem naj bi se v teku dveh let postopno vzel iz prometa zdajšnji kovani denar, srebrni in nikljasti, ki se bo nato v beograjski kovnici ponovno prekoval. V bodoče bodo iz srebra le kovanci po 50 in 20 Din, kovanci po 10 Din bodo iz niklja ostali kovanci pa iz zlitine bakra in aluminija.

* **Banovina je kupila Blejsko jezero.** Nedavno se je mudil na Bledu g. ban in podpisal v Parkhotelu pogodbo, po kateri kupi banovina Blejsko jezero s starim gradom in vilo Zlatorog. Na grajski pristavi namerava banovina napraviti vrtnarsko šolo, v gradu pa narodopisni muzej. Večji del Bleda je torej prešel v last banovine. Ves Bled z gradom in jezerom vred je bil svojčas last dunajskega industrijca Muhra, ki je bil tudi lastnik tvornice na Jesenicah.

* **Nove cigarete »Bled«.** Naša monopolska uprava je izdala v promet novo vrsto cigaret pod imenom »Bled«. Nove cigarete prodajajo po 10 kosov v lepih škatlicah po 3.50 Din.

* **Ne ve se, kdo je poslanec.** Nad imetjem poslanca za gornjegrajski srez Rudolfa Pevca, ki je bil izvoljen na Mačkovi listi, a je predsedal v JRZ, je bil pred meseci razglašen konkurz. Po zakonu o narodnih poslancih izgubi v tem primeru poslanec svoj mandat. Tudi Rudolf Pevce ga je izgubil in je nato postal poslanec njegovega namestnika posestnika Franc Papež z Ljubnega, ki je kot tak že tudi nastopal, saj se je kot »narodni zastupnik« že meseca marca ali aprila udeležil neke konference pri dr. Vladimirju Mačku v Zagrebu. Zdaj pa čitamo, da se je tudi v narodni skupščini znova pojavil Rudolf Pevce kot poslanec, čeprav je pravnoveliavno izgubil mandat, in je celo, kakor javljajo listi, vložil internelacijo na notranjega ministra radi požiga godbenega paviliona na sokolskem telovadišču. Kdo je zdaj prav za prav poslanec. Rudolf Pevce, ki nastopa v Beogradu, ali Franc Papež, ki sedi kot Mačkov zastopnik na Ljubnem v Savinjski dolini?

* **Potrdila o velikosti neposrednega davka zaradi odmere šolnine.** Dravska finančna direkcija v Ljubljani razglasa: Državni upokojenci in upokojenke, ki jim izplačuje pokojninske prejemke dravska finančna direkcija v Ljubljani, naj prosijo za potrdila o velikosti uslužbenškega davka, ki jih bodo potrebovali ob vpisu otrok v šolo zaradi pravilne od-

Luksus, ki si ga lahko
vsakdo privošči

ELIDA MILA

ELIDA MILO *Favorit*. Že deset let
ljubljenec vsake lepe žene

mere šolnine za leto 1937/1938., že v juliju ali v začetku avgusta. Prošnjam, kolkovanim z 10 Din, naj prilože za potrdilo kolek za 20 Din, za vsak zahtevani uradni prepis potrdila pa kolek za 10 Din.

* **Pozor na dopisnice!** S 1. t. m. se mora na dosedanje dopisnice prilepljati dopolnilna znamka za 25 par, ker je poštnina za dopisnice v tuzemstvu povišana od 75 par na 1 Din. Kar velja za dopisnice, velja seveda tudi za razglednice in podobne tiskovine. Prosimo naročnike in dopisnike, da ne povzročajo upravi našega lista stroškov zaradi nepravilnega frankiranja.

* **Mokronog dobi davkarijo.** Finančni minister je izdal sklep, naj se občine Mokronog, Sv. Rupert, Sv. Janez, Trebelno, Škocijan in Tržišče izločijo iz pristojnosti davčne uprave v Krškem in se zanje ustanovi posebna davčna uprava s sedežem v Mokronogu. Nova davčna uprava bo začela uradovati 1. januarja l. 1938.

* **Stoletni Medmurec.** V Bukovcu pri Čakovcu je dopolnil sto let življenja kočar Mijo Podvez. Rodil se je v Gornji Lendavi, pa se je moral že od rane mladosti prebijati s trdim delom skozi življenje. Bil je voznik, potem postrešček, zatem delavec na žagah. Prihranil si je bil toliko, da si je postavil skromno hišico. Redil je zadnja leta tudi kravo. Čeprav ima že deset križev, mora še delati. Zadnje dni pa je zbolel. Ko je namreč pred dnevi gnal svojo kravo na sejem v Ne-

deljšče je ponoči v gozdu zablodil. Moral je prespati noč na tleh. Sledil je prehlad, ki ga je položil v posteljo.

* **Državna bolnišnica za ženske bolezni v Ljubljani** je iz gospodarskih in zdravstvenih razlogov prisiljena izdatno omejiti sprejem bolnic, nosečih in porodnic. V zavod se sprejemajo le one bolnice, ki jim je potrebna nujna operacija, in le one porodnice, pri katerih sprejemni zdravnik ugotovi za življenje neposredno nevarnost. Zdravniki naj torej ne pošiljajo v žensko bolnišnico bolnic z vnetljivimi procesi, z nekomplikiranimi splavi, z drugimi boleznimi, pri katerih ni treba nujne operacije, in normalnih nosečih in porodnic. Žene naj se ravna po teh navodilih, da si prihranijo stroške in druge neprijetnosti, če jih sprejemni zdravnik ne bo mogel sprejeti v bolnišnico. Te za naše ženstvo trde omejitve ostanejo v veljavi toliko časa, dokler se ne posreči gospodarsko in s tem tudi zdravstveno spraviti žensko bolnišnico na zeleno vejo.

* **Mladenci rekruti,** ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve, skrajšanega roka službe, čimprejnjega vstopa v kader, odložitve službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati! Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Franc, kapetan v pok., koncesionirana pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 dinarjev.

Otto Witt:

SKRIVNOST ZLATEGA RUDNIKA

Kriminalni roman

10

»Da. Toda uganka še zmerom ni rešena. Vem samo, da mu je sugeriral: 'Les je drag.' Najtežavnejše pa bo, kako bomo lahko vso zadevo obvarovali pred javnostjo, če se nam jo namreč posreči razkriti. Ali bodo ljudje verjeli zgodbo o hipnozi?«

»Morda bo najboljše, če ostane vse skupaj skrivnost, tvoja in moja skrivnost.«

»Da — morda.«

Po prisrčnem slovesu se je Baltimore napotil nazaj v Nemod. Sel je peš in zadovoljen je bil.

Dragi les

Že ob šestih zjutraj se je inženjer odpeljal iz Nemoda in ob devetih je že stal njegov avto pred Walkerjevo vilo v Amalgamatedu.

»No, no,« je vzkliknil Wilson. »Kaj pa to pomeni, da ste tako zgodni? Ali se je kaj pripetilo?«

»Da, zelo mnogo. Slika je že skoro končana,« je odvrnil Baltimore očitno veselo razpoložen.

»Ali res?«

»Da. Zdaj bi vas pa prosil za primerno lasuljo, delavsko obleko in ožgan zamašek.«

»Zakaj pa?«

»Nastopiti moram kot novonastavljeni delavec in opazovati različne reči. Predvsem moram dognati, ali je les drag.«

»Dragi gospod Baltimore,« je odvrnil Walker skoro nejevoljno, »vi menda še zmerom verjamete, da se v nemodski rudnik vtihotaplja zlato iz amalgamskega rudnika.«

»Glede te zadeve se ne bova dalje prepirala, gospod ravnatelj. Ko bo vse pojasnjeno, pa bova govorila. Danes bom naveden delavec. Ali mi lahko priskrbite ustrezno obleko?«

»Gotovo. A kaj hočete z ožganim zamaškom?«

»Malo bi si rad pomazal z njim obraz.«

Nihče ga ni povprašal po dogodkih, ki so se pripetili ponoči. Očitno se še ni razvedelo, da je bil major obstreljen. Sicer pa streljanje ni bilo nič posebnega v tej pokrajini, kjer je bilo na tisoče rudarjev. Ker zdravnik ni poznal ne Baltimoreja, ne majorja Konowskega, se dalje ni brigal za zadevo in o njej tudi ni govoril.

Preoblečen v delavca je šel Baltimore z Walkerjem k rudniku. Ravnatelj je povedel novega delavca k delovodji in mu ga izročil z opazko, naj ga prvi dan pusti, da si bo vse ogledal. Naročil mu je tudi, naj poskrbi za to, da bo novi delavec dobil na vsa svoja vprašanja natančne in pravilne odgovore.

Baltimore je kmalu našel v notranjosti rudniške delavnice iskanega Amleyja. Prav tre-

petal je od vznemirjenosti in napetosti, ko ga je opazoval. Amley je preiskoval žlebove. Ko je vse pregledal, je del prepojenih starih žlebov odstranil in postavil na njih mesto nove.

»Lepo,« si je mislil inženjer, »to sem vedel že v naprej. A zdaj?«

Amley si je naložil nato razbite »presolje-ne« žlebove, katerih les je postal težak in sluzast, na rame in jih zanesel iz delavnice.

Baltimore mu je sledil. Amley je vrgel izrabljene žlebove na kup, kamor so metali razne odpadke, in star zamorec je ves ta les razžagal na majhne kose.

»Kam spravljate ta les?« je vprašal inženjer in hkratu stopil k Amleyju.

»V Nemod. Les je drag, les je drag.«

»Hvala za pojasnilo,« je rekel Baltimore.

Zdaj je vedel vse, samo tega ne, kako je bilo mogoče, da v amalgamskem rudniku niso pogrešali zlata.

Da je bil les drag — les namreč, ki je bil prepojen z zlatim lugom — to je razumel.

Hitro se je vrnil v vilo, odložil delavsko obleko in bil spet slikar.

Wilson se je zelo čudil.

»Ali ste kot delavec že dovolj videli?« je vprašal.

»Dovolje.«

»A kakšen je uspeh? Ali res izvira obilje zlata v Nemodu iz amalgamskega rudnika?«

»Da.«

»Za sto vragov.«

»To je sicer neprijetno dejstvo, vendar ne da več tajiti.«

»Vi ste slej ko prej tako čudno skrivnostni,« je nadaljeval ravnatelj. »Zakaj mi ni poveste, kaj vse ste doslej dognali?«

* **Babiška šola v Ljubljani.** V prilogi »Službenega lista dravske banovine« z dne 30. junija je objavljen natečaj za sprejem učenik v redni učni tečaj za babice, ki se začne 1. septembra. Iz natečaja so razvidni sprejemni pogoji in drugi podatki za vlaganje prošnje.

* **Sprejem v podoficirske šole.** Artiljerijska podoficirska šola v Čupriji, inženjerska podoficirska šola v Mariboru in pomorsko zrakoplovna, starost od 18 do 21 let, strojna mornariška, starost od 15 in pol do 18 in pol leta. Pojasnila se dobijo pri Peru Francu, kapetanu v pok., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Priložiti je kolek ali znamko za 6 Din za odgovor.

* **Najdba starih španskih kovancev.** Na svoji njivi v Gornjem Šeheru v okolici Banja Luke je našel kmet Mato Stošić, ko je okopaval turščico, večje število srebrnih kovancev. Na dobro ohranjenem denarju se vidi španski grb in letnica 1634. Takrat je vladal v Španiji kralj Filip IV.

* **Usodna motociclistična nesreča** se je pripetila na banovinski cesti Mežica—Slovenjgradec. 26 letni rudniški nadpaznik iz Žerjave Maks Rigelnik se je peljal na motornem kolesu s 24 letnim delavcem Ivanom Stefanom. Ko se je hotel nekemu tovornemu avtu izogniti, je zavozil preveč na rob ceste, kjer je treščil z vso silo v cestno ograjo. Sunek je bil tako silen, da sta Rigelnik in Stefan priletela 10 metrov daleč v velikem loku na travnik, kjer sta obležala nezavestna s hudimi notranjimi poškodbami. Oba ponesrečenca je neki avto odpeljal v bolnišnico.

* **Ogromna škoda zaradi požara.** Nedavno je začelo goriti v gospodarskem poslopju grašine Netze v Libeličah pri Dravogradu. Ogenj se je naglo razširil na vse gospodarske zgradbe in jih uničil. Zgorelo je tudi okrog 300 vagonov sena in več glav živine. Škode je za okrog 300.000 Din. Samo izredni požrtvovalnosti gasilcev je pripisati, da se ogenj ni še dalje razširil.

* **Nenadna smrt na svatbi.** 41 letni upokojeni rudar, posestnik in mlinar Anton Fele iz Sklendrovca je šel nedavno na Otepe igrat na harmoniko na svatbo nekega znanca. Svatba je trajala več dni. Zadnji dan pa so ga prijeli krči v želodcu in začel je prositi za pomoč. Svatje so bili spočetka prepričani, da uganja godec le burke. Šele čez nekaj časa so spoznali, da gre za res. In so poslali v Litiijo po zdravnika, ki pa je prišel že prepozno, ker je bil Fele medtem že izdihnil. Fele je bil

doma iz vasi Šemnika pri Polšniku in se je priženil v Sklendrovec. Bil je miroljuben in delaven mož, zaradi česar je bil splošno priljubljen. Zapustil je ženo in dva otroka.

Naročnik za „Domovino“ — „Domovina“ za naročnika

je naše staro geslo, zato smo prepričani, da v zadnji številki niste prezrili priloženih položnic. Prejel jo je vsakdo, ki nima za letošnje poravnane naročnine. Najbolje je, da opravi vsak naročnik svojo dolžnost takoj, da ima potem mir pred nami in da se mu ne bo treba bati, da mu uprava list nenadno ustavi. Zato plačajte naročnino brez odlašanja! Ker je tudi cena za vse leto malenkostna, jo pogreši lahko vsakdo. Kjer je preveč družinskih članov, ki vsi bero, potrebno vsoto lahko med seboj zberete in odplačate. Naročniki naj tudi ne pozabijo, da e pri vseh listih običaj, da se mora naročnina plačati vnaprej. Zato prosimo še enkrat: Plačujte naročnino redno!

Naročniki, ki so poslali naročnino zadnje dni, naj ne smatrajo teh položnic, ki so jih dobili z zadnjo številko, za opomin, ker v tem primeru so se njihova vplačila z našimi položnicami sredi pota križala.

UPRAVA »DOMOVINE«

* **Smrtna žrtev podivjanega bika.** Te dni je bil na pokopališču v Apačah pokopan 75-letni posestnik Probst Anton iz Zepovcev, ki je postal žrtev podivjanega bika. Nekaj dni poprej je šel v hlev, da nakrmi živino. Nesrečno naključje pa je nanese, da se je odvezal petletni bik in se zakadil v svojega gospodarja. Z rogovi ga je potisnil k steni tako močno, da mu je zlomil štiri rebra. Občutno poškodovan gospodar se je zvrnil nezavesten na tla. Ker se mož predolgo ni vrnil iz hleva, ga je šla žena iskat in ga je našla nezvestnega na tleh. Na kraj nesreče je bil poklican zdravnik, ki pa je mogel le ugotoviti, da je vsaka zdravniška pomoč zaman.

* **Nesreča motociklista.** Kamniški mesar Možek Jože je peljal zvečer meso v Kamniško Bistrico s svojim motociklom. Na precej ostrem ovinku v bližini kamnoloma ing. Dedka je hotel ovinek prevoziti na ta način, da

se je močno nagnil in si pomagal tudi z nogo. To pa je postalo zanj usodno. Nogo mu je spodvilo nekako pod motor. Vendar je imel še toliko duhaprisebnosti, da je nogo spravil iz tega položaja. Nato je motor spustil na tla in se sam odvrlel na prostor ob cesti. Med tem je privozil avtomobilski podjetnik Kregar s kolodvora, naložil poškodovanca in ga odpeljal v ljubljansko bolnišnico.

* **Smrtna nesreča v kotredeškem rovu.** 43-letni oženjeni rudar Rudolf Bregar, doma pod Sv. Planino je bil nedavno zvečer v službi v kotredeškem rovu. Med delom pa je padel po jasku kakih 48 m navzdol. Ko so prihiteli tovariši, je bila že vsaka pomoč zaman. Pokojni Bregar je užival sloves dobrega delavca pri predstojnikih, pri delavcih pa sloves dobrega tovariša. V nesrečnem jasku, ki ga je treba dograditi še za 15 m, sta bili zdaj že dve smrtni žrtvi: Jože Prašnikar in zdaj Bregar. V Bregarjevi družini sta bila v enem mesecu dva smrtna primera. Prvi je umrl oče, zdaj pa sin.

* **Iz goreče hiše je skočila.** Nedavno je začela goriti v Grabču hiša Neže Laricijeve in je zgorela z vso opremo vred. Živino so rešili. Ko je bila hiša že vsa v plamenu, je lastnica šla pod streho reševati obleko. Ker ni mogla več po stopnicah nazaj, je skočila skozi okno in se pri tem poškodovala, tako da so jo morali prepeljati v bolnišnico. Na kraj požara je takoj prihitelo gorjansko gasilsko društvo z motoriko in v teku ene ure ogenj pogasilo.

* **Nenadna smrt.** Predzadnjo nedeljo zjutraj je opazil posestnik Janez Erjavec iz Zglavnice, vračajoč se domov od maše na Polšniku, pri svojem skednju v travniku ležati nekega starejšega človeka. Sprva se ni mnogo zmenil zanj, pozneje pa je k niemu pristopil in je ves prestrašen dočkal, da je bil človek mrtev. Bil je to 72-letni kočar Alojzij Pilar, ki ga je zadela srčna kap. Pokojnik je doma iz Bukovce. Šel je k jutrnji maši na Polšnik, med potjo pa mu je prišlo slabo in bilo je no nēm. Prenesli so ga na dom. Pokojnik je bil miren mož. Naj v miru počiva.

* **Mrtvec v hlevu.** Nedavno noč je našel delavec Avgust Muravec, uslužben pri mesarju Smodeju na Pobrežju pri Mariboru v živinskem hlevu z glavo na zid naslonjenega in mrtvega 27 letnega Avgusta Žunkoviča. Sorva so domnevali, da gre za zločin, vendar pa je zdravnik dognal, da je Žunkovič postal žrtev kapi.

»To je pač moja naveda. Vaše zanimanje obstoji v tem, da bo sleparstvo naposled sploh razkrinkano, kaj ne? Jaz pa imam pri zadevi tudi osebni interes.«

»Vi pač radi delujete kot detektiv, dragi gospod inženjer, in pridržujete zase vse skrivnosti, da udarite potem nad nas s končno rešitvijo kakor z bombo.«

»Da, delno je to res. K temu pa pride še tehtna okolnost: najzanesljivejše je delo, če čim manj ljudi pozna dejstva, ki jih je neogibno potrebno skrivati pred javnostjo.«

»Kakor vam je drago. To pa mi menda že lahko izdate, kdaj bo slika dovršena?«

»Mislim, da pojutrišnjem. Morča bi me vi in ravnatelj Walker potem obiskala. Gospodu Walkerju bom tedaj nekaj povedal.«

»Prav, midva prideva.«

Baltimore je pohitel k svojemu avtu, usmeril vozilo proti Nemodu, med potjo v naglici pozdravil svojo nevesto in bil ob 19. spet v potkusni delavnici.

Ko je povedal, mu žilica ni dala miru, da bi čakal do jutrišnjega dneva. V tem je šel k skladišču drv, s katerimi so kurili lokomobile potkusne delavnice.

In res, v skladovalnici so ležali kosi dragocenega, z zlatom prepojenega lesenega žleba lepo zloženi. Otipaval jih je in čutil, da so bili sicer suhi, vendar pa raskavi, kakor bi bili presoljeni.

Vzel je nekaj kosčkov tega lesa s seboj v stanovanje, jih obrizgal s petrolejem in sežgal. Ko je potem spral pepel v skledi, je dobil na dnu sklade zlati prah.

Zdaj je bila uganka skoro čisto rešena.

Samo dve vprašanji sta še ostajali odprti: kako prihaja zlati prah iz lokomobile v potkusno delavnico in kako je mogoče, da v amalgamskem rudniku ne pogrešajo tega zlata. To zadnje vprašanje se je videlo Baltimoreju najtežavnejše.

Znočilo se je že, a Baltimore se ni mogel umiriti.

Obe vprašanji sta ga mučili.

Zdajci pa se mu je posvetilo v glavi! Kot blisk se je vzdignil v postelji.

»Tako je in nič drugače!« je rekel sam pri sebi. »Seveda je tako. Le čudno, da mi to ni že prej padlo na um. No, potem je tudi Wahker čisto razbremenjen. Pojutrišnjem jima bom lahko povedal veselo zgodbo. Samo zaveda z lokomobile je še nejasna. To bom že jutri dognal.«

Legel je na drugo stran in zaspal spanje pravičnega. V rožnatih sanjah je videl par temnosivih oči in sladek, smehljajoč se obrazek.

Skrivnost lokomobile

Baltimore se je drugo jutro zelo zgodaj zbudil. Hitro je vstal in se napolnil v potkusno delavnico, kjer si je začel natančneje ogledovati lokomobile.

Stala je v utici, ki je bila postavljena poleg zidu potkusne delavnice, in sicer tako, da je bil njen pod nekoliko višji kakor stena drobilnice zlatonosnega kremenca.

Kadar so zlato vsebujoča drva v lokomobile zgorela, je padel pepel na nekoliko poševno ležečo ploskev.

Zdaj mu je postala vsa zvijača jasna: zaradi stalnega tresenja, ki so ga povzročale

kremenec drobeče rudne stope, se je težki zlati prah s poševne ploskve počasi, a zanesljivo kotalil naravnost v banjo za drobljenje kremenca.

Čisto preprosta zvijača sicer, a vendar duhovita.

Zdaj je imel Baltimore vso uganko rešeno. Potreben je še samo potkus, ki naj bo dokaz za njegovo dognanje. Potkus je hotel odložiti do jutri.

Stopil je v avto in ga sam vodil.

Bil je čudovito lep dan. Šel je po Ano in napravila sta izlet na neko oddaljeno oazo (zelenico), ki je bila s svojimi palmami, čistiimi studenci, zvrgolečimi pticami in pestrobavrnimi metulji sredi pustinje pravcat raj.

Baltimore ji je pripovedoval, kaj je vse dočkal, zraven tega pa sta delala načrte za bodočnost, ki se jima je kazala v najlepši luči.

Solnce se je počasi bližalo zatonu. Zapustiti sta morala raj sredi pustinje. Baltimore je popeljal Ano do hiše njenega očeta in se vrnil v Nemod. Do svojega stanovanja je prišel prav tedaj, ko je izginilo solnce.

Na dvorišču je stal že drug avto. Bil je voz obeh ravnateljev iz Amalgamateda, ki sta že čakala inženjerja.

Wilson je pozdravil Baltimoreja na stopnicah.

»Ali bo slika jutri končana?« ga je vprašal.

»Je že dovršena, gospod Wilson.«

»Za sto vragov! Kje pa je?«

»Zdaj se suši.«

»Torej jo bova lahko jutri videla?«

* **Velik požar pri Škocijanu.** Nedavno zjutraj je nastal v Zloganju v seniku posestnika Urbana Srnjaka požar. Gasilska četa iz Škocijana je odhitela na kraj nesreče z motoriko. Med tem se je ogenj razširil z vso naglico. Čeprav so prihitele na pomoč še gasilske čete iz Bučke, Grmulj in Dobrov, so zgoreli dve hiši in vsa gospodarska poslopja dveh kmetov, zgoraj imenovanemu in pa Mariji Hrovatovi. Tretjemu kmetu, Janezu Frkolju, pa je zgorelo do tal gospodarsko poslopje. Od teh pogorelecev Marija Hrovatova niti zavarovana ni bila. Vsem trem je bila k sreči rešena vsa živina in delno tudi pohištvo. Vrlim gasilcem, ki so bili hitro na kraju nesreče in so se zelo potrudili, gre zasluga, da ni zgorela vsa vas.

* **Strela udarja.** Pred dnevi je divjala po Gorenjskem huda nevihta. Okoli Velesovega je močno grmelo in treskalo in je strela udarila v skedenj posestnika Hinka Pilaria v Velesovem. Posestnik Jože Zavrl je prvi zapazil ogenj. Skušal je sam pogasiti ogenj, kar se mu pa ni posrečilo. Hitro je sklical domačine in gasilce. Požar se je naglo širil. Bila je v nevarnosti tudi Pilarjeva hiša. Gasilcem se je naposled posrečilo požar omejit.

* **Huda nesreča v kamnolomu.** V kamnolomu ljubljanskega podjetnika Slokana v Preserju se je pripetila huda nesreča. Med delavci je bil tudi 23 letni miner Likar Anton. Nanj se je zvalila večja skala in mu prizadejala hude rane. Likarja so odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

* **Dekle je povozilo z motornim kolesom delavca.** Te dni se je učila voziti na motornem kolesu v Podvinu pri Polzeli hčerka nekega železniškega sprevodnika. Pri vožnji pa je podrla s kolesom na tla 50-letnega delavca Zibiča Franca iz Podvina pri Polzeli. Poškodovanca so preneli v celjsko bolnišnico.

* **Smrtna nesreča.** Posestnik Jože Malavašič na Vrzdencu je pomagal doma spravljati seno v kozolec. Naenkrat pa je s kozolca omahnil in padel na voz. 38 letni mož je obležal nezavesten z županjski in notranji poškodbi. Malavašiča so preneli ponoči v ljubljansko bolnišnico. Poškodbe so bile tako hude, da je onesrečenec kmalu umrl.

* **Smrtna nesreča stare žene.** Na moravškem pokopališču so pokopali 71 letno vdovo Marijo Smrekarjevo iz Ribč. po domače Drčarico. Čeprav že v visokih letih je bila še vedno krepka. Hotela je obiskati družino svojega sina, ki je uslužben v Ljubljani. Češenj

jim ponesem, da bo več veselja,« je pripovedovala sosedom. Ker je domač pridelek deževje povsem uničilo, je stopila k sosedu, ki je imel na vrtu še eno češnjo z lepimi sadovi, in je kupila drevo kar na čez. Drčarica je nato kar sama splezala na drevo. Zaradi dežja pa so bile veje precej polzke. Spodrsnilo ji je in padla je na pobočje hriba, odkoder se je še nekaj metrov zavalila po bregu. Dva dni po nesrečnem padcu je umrla. Na zadnji poti na moravško pokopališče jo je spremila vsa okolica. Bodi ji ohranjen blag spomin!

* **Požar je uničil v Skokah na Dravskem polju domačijo posestnice Marije Vukove.** Vzrok je najbrž pokvarjen dimnik.

* **Smrtna nesreča.** V zadnjem času prezidavajo tvornico papirja bratov Piatnikov na Njivicah pri Radečah. Delo je prevzelo gradbeno podjetje Grasser iz Maribora, ki je imelo zaposlenih sedem delavcev v kamnolomu. V nedeljo zjutraj je šel v kamnolom tudi delavec Ilinčič Fr. iz Radeč. Izpodkopaval je s krampom plast, ki se je nenadno vsula nanj in ga zasula do kolen. Ilinčič je omahnil in tako nesrečno padel, da je zadel z glavo na oster koničast kamen, ki mu je prebil desno senco. Tovariši so ga izvlekli iz gramoza, a je bila vsaka pomoč zaman. Zapustil je ženo in dva otroka, ki so zdej brez hranitelja.

* **Požar v Studencih.** Te dni je nastal v gospodarskem poslopiju posestnice Marije Trebšev v Studencih pri Mariboru, ogenj, ki se je naglo razširil tudi na hišo. Kljub temu, da so bili domači in mariborski gasilci kmalu na mestu, niso mogli skoraj ničesar rešiti. Obe poselnici sta pogoreli do tal.

* **Smrt preži povsod.** Te dni se je pripetila v skladišču tvrdke Rakusch na Aleksandrovi cesti v Mariboru nesreča, ki je zahtevala življenje pridnega delavca. Že 14 let je bil pri tvrdki Rakusch zaposlen delavec Ivan Weingerl, oženjen in oče 6-letnega otroka. Usodnega dne je na vozu razkladal železne traverze. Pri tem je nenadno izgubil ravnotežje in je omahnil z voza. Priletel je z glavo naprej na tla in udaril ob železniške tračnice. Zaradi udarca se mu je zlomil tilnik in Weingerl je bil pri priči mrtev.

* **Žrtev celjskega tabora.** Pred dnevi so spravljali gospodje skupaj mladino za celjski tabor. Ker so dobili mladeniči več kovačev na roke, se je marsikateri zelašil. Med udeleženci je bil tudi 16-letni Škrabar Jože iz Razlak, občina Zagorje. Z večernim vlakom se je vozil razat, pa je zaspal in se peljal do

Save. Na Savi je stopil v letoviščarski vlak in se peljal v Zagorje. Blizu železniškega skladišča pa je skočil iz še vozečega vlaka in se tako nesrečno pobil po glavi, da je obležal v nezavesti. Ranjenca so ponoči prenesli do zdravnika g. dr. Gruma, ki mu je nudil prvo pomoč in odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico. Glede na to nesrečo so izvestne osebe začele trositi okrog laži, da so ga napadli nekí fantje. Menda bi radi imeli spet nekakšno politično žrtev. Čudno je, zakaj udeleženci niso fanta zbudili v vlaku in da take nezrele fante sploh jemljejo s seboj.

* **Založna invalidove družine.** Lansko leto je umrl vojni invalid Leopold Čonč v Jerčinu, občina Pristava. Bil je stoodstotni invalid. V decembru je žena zaprosila za pogrebne stroške, ki ji gredo po invalidskem zakonu, in za podporo. Doslej še ni dobila odgovora. V februarju letos je zaprosila za invalidsko podporo, ki ji tudi pripada po invalidskem zakonu, če umre mož invalid. Tudi ta prošnja še leži nerešena na invalidskem sodišču. Žena je med tem od skrbi in obupa zblaznela in je zdaj v umobolnici. Ubogi otroci so prepuščeni sami sebi in trije od njih so zbežali v gozd in žive tam kakor divje živali.

* **Dekletce se je do smrti opeklo.** V Mariboru na Pohorski cesti 4 se je pripetila nesreča, ki je zahtevala življenje tri in pol leta starega otroka. Marija Smoletova je bila zaposlena pri perilu, drva pa ji je donášala v pralnico iz drvarnice njena mala hčerka Hedvika. Pri tem poslu pa je otrok po nesreči padel v škatlo vrelega luga ter dobil strašne opekline. Mati je hčerko takoj odnesla v bolnišnico, kjer pa ji niso mogli več pomagati. Po nekaj urah trpljenja je izdihnila.

* **Vlom v župnišče.** Pred dnevi je bilo vlomljeno v župnišče na Trati. Tatovi so pobrali iz shrambe jedila. Nato so vlomili še v trgovino Marije Kosove v sosedni Gor. Dobravi, odkoder so odnesli večjo količino cigaret, vžigalic in cikorije.

* **Velik vlom v Poljanski dolini.** Pri Sv. Barbari nad Škofjo Loko je te dni vlomil pri posestniku Valentinu Pintarju neznan vlomilec in odnesel 3000 Din gotovine, mnogo obleke in okoli 30 ruh.

* **Otroci zažgali poslopje.** Ko so delavci posestnika Simona Bračka v Vrhlogu v Pragerskem delali na polju, so doma otroci na seniku zažgali kup slame. Nastal je požar, ki je gospodarsko poslopje do tal upelnil.

»Da«.

Ko so po kosilu sedeli pri svojih čašah vina, se je Baltimore zdejci nečesa domislil.

»Jutri vam bom pokazal, kako dobro se mi je posrečila slika,« je rekel. »Sem pa tudi še na drugem področju umetnik.«

In vzel je iz neke skrinje nekaj ilovice in jo zgnel v kepo.

»Sem namreč tudi kipar. Ta kepa ilovice bo jutri rešila ves Amalgamated in pa tudi Konsolidacijski banki zagotovila obstanek.«

Oba gospoda sta se smehljala, vendar si nista upala izreči kakšno domnevo.

Nastopila je noč.

Baltimore ni mogel spati. Mislil je na razne reči: kako čudno je, da nihče ničesar ne sluti o njegovi zaroki — kako prebrisano je bilo sleparstvo z žlebovi, lesom in lokomobilo — kako je bil ubogi neodločni Amley pod vplivom Sperove volje — kako je izginjalo zlato iz Amalgamateda, ne da bi kdo to opazil. Prav veselil se je prihodnjega dne, ki bo vse to razkril.

Drugače jutra ob osmih so bili že vsi trije gospodje v delavnici.

»No,« je rekel Baltimore, »če zdajle zapremo dotok rude, se bo izkazalo, da bo zlato kljub temu prihajalo.«

»Ne, tega ne smemo storiti, ker nam to zabranjuje pogodba,« je pojasnil ravnatelj Walker.

»K vragu s pogodbo,« je preklinjal inženier. »Če bi to lahko storili, bi videli nekaj silno smešnega: na mizi se bi pokazal čisto majhen dotok zlata, ki bi prihajal brez rude, brez zdrobljenega zlatonošnega kremenca.«

»Ali res?«

»Lahko mi verjamete. Zaradi pogodbe pa vam moram to pokazati na drugačen način,« je rekel inženjer in odprl omet, ki ga je bil prinesel s seboj.

»Kaj pa imate tukaj?«

»Kepe ilovice, ki ste jo videli včeraj. Zdaj jo bom potreboval. Zaprl bom dotok zlata. Poizkusna delavnica bo danes pokazala resnično vsebino zlata v nemodskem kremencu, in sicer kakšnih deset do dvanajst gramov na tono namesto sto gramov. Prosim, gospoda, počakajte tu, moram samo kurjaču še nekaj naročiti.«

Baltimore je pohitel k lokomobilu.

»Ti,« je rekel dečku, ki se je moral brigati za stroj in kurjavo, »skoči v mojo sobo, v veliko, in prinesi mi nož, ki sem ga pustil na mizi.«

Dečko je šel.

Baltimore je vzdignil desko, ki je zakrivala žleb, po katerem se je kotil zlati prah iz pepela v banjo za drobljenje kremenca, in je na koncu zadel žleb s keno ilovico. Ilovico je prav čvrsto pritrdil, da se ne bi v teku dneva zrahljala zaradi tresenja.

Dečko se je vrnil in sporočil, da noža ni našel.

»Res ne?« Baltimore je vtaknil roko v žep.

»Ah, saj ga imam s seboj v žepu,« je vzkliknil dozdevno začuden.

Potem mu je velel, naj spravi stroj v pogon, in je pohitel k obema čakajočima ravnateljskima.

»Zdaj!« sta vzkliknila oba v silni napetosti.

»Slika in tudi lepo kiparsko delo sta gotova,« je odgovoril inženjer smeje se. V tistem

trenutku so se počasi začela vrteti vsa kolesa delavnice. Potem se je njih takt pospešil in naposled je bila vsa delavnica v polnem obratu. Peketanje rudnih stop, njih padanje v rudno banjo, udarjanje stopnih palcev, ropot drobčnega se kremenca, lahno škrtanje gumijastih obrobov in tiktakanje avtomatičnih aparatov za reguliranje. Šuštelo je in godrnjalo, prasketalo in škrtalo.

Oba ravnatelja sta z velikim veseljem gledala, kako je prihajalo malo zlata.

Spet in spet sta hitela k registracijskemu aparatu in prav smešno se je slišalo, ko sta vriskala:

»Hurá! Zlato ne prihaja!«

Dan je minil in ko je bilo predelanih deset ton rude, sta videla oba ravnatelja, da znaša dotok zlata samo sto gramov namesto tisočih. Oba sicer resna gospoda sta se obnašala kakor dva razposajena otroka. Poskakovala sta vsak po eni noži in vrtela vsak svoj klobuk.

Ko pa je dečko, ki je stregel lokomobilu, ugasil ogenj in šel, se je splazil inženjer na njegovo mesto.

V žlebu je bilo devet sto gramov čistega zlata, ki ni moglo zaradi ilovice držati v banjo.

Previdno je zbral fini zlati prah v kupček in vzel ilovnat zamašek iz žleba. Potem je v narlici zgnel iz ilovice močica z odprtimi rokami, v katere je položil zlati prah. Previdno je zanesel ilovnat kip v svoje stanovanje in ga postavil v predsoho.

Iz stranske sobe je zaslišal vesele glasove obeh ravnateljev. Prinesla sta bila s seboj košaro šampanjca, da bodo slovesno praznovali

* **Huda prometna nesreča.** Ko se je vozil celjski mehanik Pavel Bremec nedavno z osebnim avtomobilom po državni cesti iz Zalcu v Celje, mu je privozil med Zalcem in Petrovčami nasproti s kolesom okrog 30 let stari Mihael Skornšek, uslužben pri gostilničarju Terzanu v Petrovčah. Avtomobilist in kolesar sta vozila pravilno po desni strani ceste. Tik pred avtomobilom pa je zavil Skornšek na levo. Nesreča je bila neizogibna. Blatnik avtomobila je zadel v Skornškovo kolo. Skornšek je odletel s kolesa in priletel z glavo tako nesrečno na cesto, da mu je počila lobanja. Skornšek je izdihnil na mestu. Pokojnik je bil doma iz Slovenjgradca.

* **Roparski napad.** Nedavno zvečer se je vračal posestnik in železničar 65 letni Leopold Keber domov k Devici Mariji v Polju. Blizu doma ga je ustavil klic Stoj! V istem trenutku je Kebru priletelo pod levo koleno debelo poleno in ko je klecnal na tla, so se pred njim pojavili štirje neznani možje. Keber je spoznal, da ima pred seboj razbojnike, potegnil je samokres in sprožil. Enega napadalca je zadel v nogo, drugega pa menda v roko, nato so vsi zbežali. Napad je bil izvršen blizu Kebrove hiše in je možu prihitela na pomoč njegova žena in ga odvedla domov. Keber je imel pri sebi nad 75.000 Din, ki mu jih je v Mariboru izročil prijatelj industrijec, da bi jih oddal v Ljubljani. Keber je napad prijavil orožniški postaji.

* **Vlom v Stožicah.** Nedavno zjutraj je bil v Stožicah v stanovanje Sitarja Karola izvršen drzen vlom. Med tem ko je zjutraj šla gospodarjeva sestra Ivanka z mlekom v Ljubljano, je v stanovanje vdrl neznanec in ukradel novo žensko kolo sestre Ivanke. Prav v času vloma je izginil od hiše hlapec Vrhovšek, ki je bil komaj nekaj dni zaposlen pri Sitarjevih. Orožništvo zdaj predvsem išče pobelega hlapca, ki bi morda kaj vedel povedati o vlomilcu.

* **Pojasnen vlom.** Pred meseci je bila izropana trgovina Antona Lobnika v Novi vasi pri Mariboru. Za vlomilcem se takrat manjkala vsaka sled, te dni pa so studenški orožniki nepričakovano pojasnili vlom. Kot osumljenca so aretirali 44-letnega viničarja Cirila Strausa iz Ljutomera, ki je po daljšem oklevanju priznal vlom.

* **Vlomilec je odnesel 10.000 Din.** V Račah je bil izvršen vlom v hišo posestnice Marije Berglezove. Vlomilec je v spalnici vse razmetal. V postelji je našel 3500 Din gotovine, v omari pa 6500 Din. Skupno je odnesel

10.000 Din. Vlomilcu so orožniki baje na sledu.

* **Sirov napad na mlado Sokolico.** V nedeljo popoldne se je peljala s kolesi večja skupina naraščajnikov in naraščajnic iz Soštanja na sokolsko prireditev na Vranskem. Na Gornjskem se je neka 16 let stara naraščajnica ločila od družbe, ker je imela tam opravke.

Ko je potem sama nadaljevala pot proti Vranskemu, jo je red Kaplo ustavila gruča fantov ter jo prisilila, da je stopila s kolesa. Vprašala je, kaj ji hočejo, namesto odgovora pa so začeli zmerjati njo in Sokole z izrazi, ki jih ni mogoče napisati. Ko jim je hotela s kolesom uiti, jo je eden izmed sirovežev ugaril s pestjo s tako silo po obrazu, da se ji je vlila kri iz nosa in ust in se je zgrudila na cesto. Siroveži so potem hitro odšli, odnesli pa so s seboj še dekletovo torbico z robcem, železniško legitimacijo in 40 Din denarja. K sreči si je naraščajnica kmalu opomogla, vendar pa se precej časa ni mogla voziti, ker se ji je v glavi od udarca še vse vrtelo. Šele kasno popoldne je prispela na Vransko in lahko povedala, kaj se ji je zgodilo.

* **Zagonetka umora pred 16 leti.** V začetku februarja so v Celju aretirali 47 letnega čevljarkega mojstra Ludvika Rateja s Sp. Hudiče in njegovo ženo Amalijo zaradi suma umora. Ratej je bil namreč osumljen, da je l. 1921. v Žižah pri Konjicah umoril in oropal gozdarja Severja, uslužbenega pri knezu Windischgrätzu. Zaradi roparskega umora in še nekaterih drugih zločinov je bil pred leti obsojen Miha Dolganoč na dosmrtno robijo. Letos je berač Martin Šloser iz Spitališča izjavil, da je večer pred roparskim umorom videl Rateja v družbi Dolganoča. Šloser pa je to izjavo pozneje preklical, češ da je izrekel svojo trditev v vinjenosti in da ne ustreza resnici. Na podlagi ugotovitev preiskave sta bila Ratej in njegova žena izpuščena iz preiskovalnega zapora.

* **Nevarni cigani.** V vaseh okrog Ljutomera so bile zadnje dni tatvine na dnevnem redu. Vlomljeno je bilo v branjarijo Josipine Sovičeve v Sp. Krapju, dalje v hišo Josipa Bratlne v Zg. Krapju, istotam v kovačnico Jožefa Velnerja in pri raznih drugih posestnikih, zlasti takih, ki imajo kmetije na samem. Tatovi so odnašali špecerijsko blago, vino, orodje, jestvine in obleko. Orožniki so zdaj ugotovili, da so tatovi cigani iz Prekmurja.

Kupujte domače blago!

za primerno ceno — morda za milijon frankov.

Oba gospoda sta bila s predlogom zadovoljna. Kakšno vlogo pa naj tudi ima en sam milijon, kadar so rešeni mnogi milijoni!

Domov.

»Vi morda niti ne veste, da ima Amley hčerko?« je menil ravnatelj Walker nasproti Baltimoreju.

»Da, govoril sem že z mlado damo,« je odgovoril inženjer.

»Torej jo poznate. Žena mi je namreč naročila, naj grem po gospodično Amleyjevo in jo privedem s seboj v Amalgamated. Rekel sem ji že med potjo, naj bo pripravljena, da nas bo spremljala.«

Ko je še Walker določil drugo kurivo za lokomobil, so se odpeljali z avtom.

Pred Amleyjevo hišo je skočil Baltimore iz vozila in stopil po Ano. Hitro ji je zašepetal, da gospoda še ničesar ne vešča o njuni zaroki. Tudi med nadaljnjo vožnjo oba gospoda nista opazila, da bi se Baltimore in Ana že bolj poznala.

Baltimorejev uspeh je bil proslavljen s svečanim kosilom. Ravnatelj Wilson je vstal in govoril z izbranimi besedami o ostroumnosti in modrosti inženjerja Baltimoreja.

»Vi nas niste samo rešili poloma,« je zaključil govor, temveč ste nam pokazali tudi možnost, da z izrabo naših presojenih žlebov zaslužimo letno preko enega milijona frankov več. Dokazali ste nam, kako koristen in potreben je posvetovalni inženjer, koliko lažje spozna takšen napake v rudniški delavnici kakor tisti, ki jih ima dnevno pred očmi. Po pogodbi ste v teh šestdesetih dneh zaslu-

Popotnikova torba

Sokol v Artičah

je marljivo na delu

Artiče, julija

V nedeljo 27. junija je priredil Sokol v Artičah letni telovadni nastop, ki je odlično uspel, saj so za reklamo poskrbeli celo naši domači nasprotniki. Ta nedelja je pokazala vso silo sokolstva v naših Artičah, kjer se sokolska misel čedalje bolj vkorenjuje v široke plasti našega naroda, ki vidi v sokolstvu moč miru, resnice, poštenja in zvestobe do naše lepe kraljevine Jugoslavije in do našega vrhovnega poglavarja Nj. Vel. kralja Petra II.

Sprevod, v katerem so sodelovali izključno sami telovadci in telovadke, je štel okrog 140 oseb. Ob napovedani uri so se zbrale na telovadišču vse nastopajoče vrste pod vodstvom br. Tomšiča. Po pozdravu državni zastavi je društvena godba na pihala zaigrala državno himno. Nato je pozdravil sokolski zbor starešina domačega društva br. Žabka Vid, a odposlanec sokolske župe br. dr. Zdošek Jože je govoril o pomenu sokolstva in pozval prisotne na verno zvestobo kralju — našemu starešini, domovini in jugoslovenstvu. Odgovoril mu je v imenu domačega društva br. Tomšič Janez. Ko so vsi telovadni oddelki in gostje zapeli himno »Hej Slovani«, se je pričel javni nastop. Vse točke so bile izvedene brezhibno, da so se gostje čudili vzornemu nastopu in moči artiškega Sokola. Vse točke so izvajali domači oddelki, le pri članicah in članicah so sodelovali gostje iz Brežic, od Sv. Petra, z Bizelskega, iz Sromelj, iz Kapel, od Sv. Križa, iz Krške vasi in iz Cerkelj.

Sokol v Artičah je pokazal, da marljivo deluje, hkratu pa je dokazal, da stoji na močni podlagi in da se zaveda svojih nalog, ki mu jih stavljajo kralj, država in sokolstvo.

Šentjernejske konjske dirke dobivajo čedalje večji sloves

Št. Jernej na Dolenjskem, julija.

Konjske dirke na praznik sv. Petra in Pavla so uspele bolje, kakor se je pričakovalo. Na tekmi je nastopilo v sedmih točkah 23 iz-

dan, če se inženjerju res posreči razvozlati uganko. No, šlo je po sreči.

Wilson je imel slovesen nagovor in je slavil vsestranske zmožnosti inženjerja Baltimoreja, ki je tudi dober umetnik.

»Njegova slika je najlepša, kar sem jih videl v svojem življenju,« je vzkliknil.

Tedaj ga je Baltimore prekinil:

»Ogledati si morate tudi moj kip,« je rekel in prinesel v sobo ilovnatega možica z zlatom v rokah.

Pozno v noč so vsi trije pili šampanjec in bili dobre volje.

Baltimore je obrazložil ves potek preiskave, ne da bi le z besedico omenil Spero, Amleya in svojo zaroko z Amleyjevo hčerko. Rekel je, da je vse bilo le veriga dogodkov po naključju.

Walkerju samemu pa je dejal:

»Vidite, da niste nič opazili, kako je zlato izginjalo, je vzrok v tem, ker preiskave kremenca v malem pokažejo zmerom manjšo vsebino kakor obrat v velikem. To je vsa skrivnost. Če se žlebovi ne bi tolikrat menjali in če ne bi sveži les zmerom znova vseval zlatega luga, bi bili pridobili dva tisoč dve sto kilogramov zlata namesto — po analizah — dveh tisočev. Sam ne razumem, da nisem takoj mislil na to. Ta okolnost mi je vendar znana že mnogo let.«

V mislih na Amleyja je rekel:

»Kakor sem vam že ponovno zatrjeval, je Amley pri vsej zadevi čisto nedolžen. Dejanjsko so njegova ležišča prav tako obilna in izdatna kakor vaš amalgamski rudnik. Zato vam predlagam, da kupite ležišča od njega

žili vsak dan po en kilogram zlata, kar je vredno dve sto tisoč frankov. Ali dovolite, gospod Baltimore, da vam v zahvalo za novo pridobljeni letni milijon, ki ste nam ga vi poskrbeli, izročim to nakazilo za tri sto tisoč frankov?«

Baltimore je z veseljem sprejel velikodušno nakazilo.

Kmalu nato je potrkal na kozarec, se zahvalil in še dodal:

»Vzel pa bom razen zlata še nekaj drugega s seboj iz tega kraja, namreč zlato, ki se ne da prekovati v novce, ker je dražje kakor ta rumena kovina.«

Prijel je Ano za roko in pripomnil:

»Dovolite, da vam predstavim v gospodični Ani Amleyjevi svojo nevesto.«

Baltimore je ostal še ves teden v Nemođu.

Major Konowski, to se pravi Italijan Spero, je bil, kakor se je pozneje razvedelo, Amleyju izvalil v hipnozi pravico solastništva nemodskega rudnika. Inženjer ga je prisilil, da je v prisotnosti dveh zanesljivih prič izjavil, da so vse iz prejšnjega časa izvirajoče pogodbe z Amleyjem ničeve. Samo s tem pogojem mu je Baltimore obljubil, da ga ne bo izročil sodišču.

Razburjenje zaradi tega izsiljenega umika pa je bilo za Sperovo oslABLJENO zdravje prehud. V napadu besnosti ga je zadela srčna kap in je umrl.

Kakor po čudežu se je po Sperovi smrti izpremenil Amley v drugega človeka. Njegov hrbet se je zravnil, bil je spet veder in srečen. Strašni vpliv, ki ga je bil Spero imel nad Amleyjem celo iz daljave, je bil zdaj zlom-

branih in dobro izurjenih konj, nagrad pa je bilo razdeljenih v gotovini za 6400 Din dokaz da zbujajo šentjernejske vsakoletne konjske dirke več pozornosti tudi drugod, je bila udeležba tujih tekmovalcev. Tudi iz Štajerske so prišli, čeprav so se vršile istega dne konjske dirke v Mariboru. Da razpolagamo danes že s prav odličnimi konji, je bilo razvideti iz ostre tekme tujih tekmovalcev, ki pri vseh svojih nadah niso mogli zasedati prvih mest. Neki tujec se je pohvalil, da nam hoče pokazati, kaj zmora izurjen jahač, pa je moral popustiti pred domačinom Dahijem, ki si je pri-

boril prvenstvo že na dirkah v Krškem in v Ljubljani, čeprav je Dahl kmečki delovni konj. To so sadovi petdesetletne smotrne selekcije domače pasme, ki jo vršijo naša konjerejska društva. Zanimiva je bila tekma ameriških dirkačev, novost pa jahanje čez zapreke, kar bomo videli poslej na vseh bodočih naših konjskih dirkah.

Po konjskih dirkah so bile na isti progi še kolesarske tekme. Prvo nagrado si je priboril domači kolesar Lampe, ki je že nekajkrat pokazal svoje športne zmožnosti tudi pri drugih kolesarskih tekmah.

Vrtnarji bodo pridelovali povrtnino brez zemlje in sonca

Učenjaki so dognali, da lahko kmetuješ brez zemlje, ki jo nadomešča voda. Prvi je delal večje zadevne poizkuse ameriški vseučiliški profesor Gericke, ki je znan kot odličen rastlinoslovec. Prof. Gericke trdi, da se mu je posrečilo v vodnih posodah doseči neprimerno večji pridelek, kakor v še tako dobro obdelani zemlji. V posodi s površino 4000 kvadratnih metrov je pridelal 217 ton paradižnikov, med tem ko je znašal pridelek na enaki površini zemlje samo pet ton. Na izvestni površini je dala voda 2465 kg krompirja, zemlja pa na isti površini samo 116 kg.

V bistvu Gerickeve ugotovitve niso nič novega. Mnogi rastlinoslovci so že gojili poskusne rastline v vodi, pomešani z mineralnimi solmi. Ta poskus lahko napravi vsakdo sam.

Zadostuje, če napneš košček fine tkanine čez kozarec vode tako, da se blago dotika vode, in na njem vzkljuje seme. Profesor Gericke je le prinesel ta način iz znanstvene delavnice v prakso; nadomestil je kozarec vode z veliko posodo iz lesa in betona, pokrito z žično mrežo, na katero pride raševina, žaganje ali slama. V tej snovi vzkljujejo iz semen rastlinice, ki poženo korenine v vodo in iz nje črpajo redilne snovi. Električni segrevalniki vzdržujejo stalno primerno toploto.

Pri tem se da nadomestiti ne samo zemlja, temveč po potrebi tudi sonce, zakaj za rast rastlin zadošča tudi električna luč. Gojenje rastlin ima vsekako bodočnost. Zlasti vrtnarji bodo lahko neodvisno od vremena gojili na majhnih površinah obilno povrtnino.

× **Kruh v Nemčiji.** Nemška vlada je izdala nove predpise za pečenje kruha v Nemčiji. Krušno moko bodo pripravljali v mlinih, kjer bodo pšenici primešavali turščico. Tudi ržena moka se bo mešala s turščico, kjer krompir dobro obrodi, pa tudi s krompirjem. Za žgane pijače se ne bosta smeli v bodoče uporabljati ne pšenica ne rž. Za pridobivanje žganih pijač bo določila nemška vlada druge pridelke.

× **Kronanje ciganskega kralja.** Nad 10.000 gledalcev je te dni na stadionu v Varšavi opazovalo svečanosti kronanja ciganskega kralja. Trideset ciganskih senatorjev je glasovalo za enega izmed petih kandidatov iz družine Kvjekove. Za kralja je bil izvoljen Janus Kvjek, ki je bil 52 let star. Takoj nato je bila služba božja, zatem pa kronanje novega kralja. Posadili so mu na glavo pozlačeno krono, nato pa so prvi korakali mimo njega ciganski

senatorji, ki so predenj poklekli in mu izročili darove. Kronanje so oznanili z 21 streli iz topov. Ogromna množica ciganov je tabirila pred mestom, ker jim oblastva niso dovolila vohod v mesto.

× **Vročinski val na severnem tečaju.** »Pojedine kaplje dežja, veter, jugovzhodnik, toplota okrog ničle...« To vremensko poročilo je poslala te dni ruska ekspedicija na severni tečaj, ki plove na svoji ledeni plošči v večnem ledu. Tam bi moralo vladati zdaj mrzlo, jasno vreme s 30 do 40 stopinj pod ničlo. Na severnem tečaju imajo torej »vročinski val«, kakršnega bi si tam ne predstavljali. Raziskovalcem preti, da se jim bodo stajale iz snega zgrajene kočice. Njih občutljivi instrumenti, ki ne prenesejo vlage, so isto tako v nevarnosti. Življenje drznih mož, ki nameravajo prebiti leto dni v bližini severnega tečaja, je v veliki meri odvisno od radijskih aparatov, ki jih

Se danes pripoveduje inženjer Baltimore s posebnim zadoščenjem zgodbo o poskusni delavnici v Nemodu in jo navadno zaključuje z ljubeznivim pogledom na svojo ženo:

»Tam sem našel zlato, kakršnega nikjer drugje ne kopljejo.«

KONEC.

imajo s seboj. Tudi ti apraati so zavoljo vlage v veliki nevarnosti, da se pokvari, in zato so jih morali spraviti v edini šotor, ki ga imajo s seboj, da jih očuvajo zla.

× **Obnovljena gonja proti cerkvi v Rusiji.** Nemški listi poročajo iz Moskve, da pripravljajo v Rusiji nov udarec proti pravoslavni cerkvi. Komisariat za notranje zadeve se je baje odločil zapreti v okviru tretje petletke okoli 3000 cerkva in 70 samostanov po vsej Rusiji. Večino teh cerkev in samostanov bodo porušili, nekaj pa jih bodo spremenili v muzeje, galerije slik in kinematografe. Samo cerkve, ki imajo veliko zgodovinsko ali gradbeno vrednost, bodo ostale nedotaknjene.

× **Vsi židovski uradniki v Nemčiji upokojeni.** Po posebnem zakonu bodo v Nemčiji vsi židovski državni uradniki upokojeni. Židovski davkarji bodo odstavljani. Vsa imenovanja zobnih zdravnikov, živinozdravnikov in lekarnarjev židovskega rodu, izvršena od 30. januarja l. 1933. dalje se 30. septembra razveljavijo. Vsi židovski zdravniki, ki delujejo v nežidovskih bolnišnicah, bodo do 30. septembra odpušteni.

Naši na tujem Iz kolonij ameriških rojakov

Cleveland, junija.

V Gowandi je avto povozil Štefana Andoljška mlajšega. Pokojnik se je rodil v Ameriki ter zapušča očeta, mater, pet sester in tri brate. Povozil ga je neki Italijan.

Na železniškem križišču blizu Beloit Rooda je pa postala žrtev avtomobilske nesreče Karolina Evkovičeva. Tovorni vlak je zavozil v avtomobil in ga vlekel precej daleč, preden se je ustavil. Evkovičevi je prebilo lobanjo in dobila je tudi hude notranje poškodbe, njen mož Janez je pa dobil le manjše praske po glavi in obrazu.

Blizu Bedforda je avto do smrti povozil 24 let staro Amalijo Rugljevo, rojeno v Mirni na Dolenjskem.

V kraju Cviff Minneju je umrl Jakob Debelak, star 71 let, doma iz Stare Oselnice v Poljanski dolini, po domače Skedničarjev. V Ameriki je zapustil vdovo, sina in dve hčeri.

V Clevelandu so umrli Franc Sinkovec, star 50 let, doma iz Dobrove pri Škocjanu na Dolenjskem. Janez Pucelj, star 45 let, doma iz Dečje vasi pri Trebnjem, in Marija Klausarjeva, stara 49 let, doma iz Solkana pri Gorici. Po očetu se je pisala Srebrničeva in je bila v sorodu z rodbino škofa Srebrniča.

Zaradi stavke so bili obsojeni v Chicagu tudi Slovenci Franc Zelenik, Štefan Arh, I. Čamerik, Edvard Kavčič, Franc Mušic, Anton Nagode in Stanko Grum. Vsi so bili izpušteni iz zapore, ko so položili kavčijo in prijavili priziv.

Iz Oberhausen-Osterfelda (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno žensko društvo je imelo v nedeljo 27. junija poletno veselico. Prireditvena dvorana je bila lepo okrašena z jugoslovenskimi zastavicami. Predsednica našega ženskega društva ga. Lundrova je prav iskreno pozdravila vse navzočne, zlasti zastopnike in zastopnice sosednih društev. Med drugimi sta nas obiskala tudi zvezna predsednica ga. Kurentova iz Buera in zvezni predsednik g. Bolha iz Essen-Stoppenberga, ki sta nas oba izpodbudno nagovorila. Na koncu govorov smo vsi kakor iz enega grla zaklicali: »Živela naš mladi kralj Peter II. in njegova rodbina!« Zabava je potekala prav pristrčno. Domači godci, ki so nam igrali lepe domače, so bili deležni obilnega odobravanja. Pa tudi naša lepa slovenska pesem je prišla do veljave. Vse prehitro je minil čas. Vsem, ki so pripomogli k uspehu veselice, lepa hvala! — Nedavno sta zakonca g. Guna in soproga praznovala srebrno poroko. Zelim s srebrnima zakoncema še mnogo zdravih in veselih let! — Opozarjamo članice našega in sosednih društev na našo proslavo 15. avgusta v Marju. Na svidenje!

V prihodnji številki »Domovine« začne izhajati roman poln skrivnostnih dogodkov, ki jim bodo vsi čitatelji sledili z največjo napetostjo prav do konca.

Conan Doyle:

Maščevalci iz Indije

Rojakom v Nemčiji. Ko boste meseca avgusta obiskali staro domovino, ne pozabite oni, ki ste naročeni na naš tisk, zglasiti se v upravnistvu »Domovine«, Ljubljana, Knafljeva ulica 5, in tam poravnati zaostalo, kakor tudi tekočo naročnino. Kdor se izleta v domovino ne udeleži, naj izroči naročnino drugemu izletniku, da jo zanj plača. Uprava lista bo vsakemu izdala o plačani naročnini potrdilo, s katerim se bo vplačnik lahko izkazal, da je v resnici plačal. Po končanem zletu bo uprava pošiljanje lista zaradi velikih stroškov ustavila vsakomur, ki bi ne imel naročnine še plačane.

Iz Erkerschwica (Nemčija) nam pišejo: Nedavno smo pokopali Blažiča Mihaela, kakor je »Domovina« že poročala, a kmalu je umrla ga. Marija Golovškova, rojena Goveškova iz Griž pri Celju. Zapustila je moža s sedmimi otroki, ki so skoro vsi preskrbljeni. — Nadalje je tukaj preminila vdova ga. Brložnikova, rojena Rudolf z Vranskega. Štela je 77 let. Njen mož je umrl že pred 11 leti. V Nemčijo sta prišla l. 1897. Pokojnica je zapustila osem otrok, ki so vsi odrasli. Štirje so tukaj na Westfalskem, dva v Ameriki in dva v Jugoslaviji. — Pred tedni se je v rudniku smrtno ponesrečil Alojzij Blažič, sin gori omenjenega Mihaela Blažiča. Za njim žaluje žena z dvema nepreskrbljenima otrokoma. Šest let se je njegova rodbina preživljala z občinsko podporo, ker je bil pokojnik brezposeln. Zdaj pa je dobil zaposlenje a napravil je komaj pet šihov, pri šestem pa ga je doletela nesreča. Njegovega pogreba so se udeležili vsi rojaki in godba mu je igrala žalostinke. V imenu društva mu je položil venec na grob g. Alojzij Petek. — Vsem pokojnikom bodi ohranjen blag spomin!

Ženski vestnik

Kako odpraviš razne madeže

Če si poliješ obleko s kavo, tedaj namaži madež z glicerinom in nato izperi s toplo vodo. Madeže od kakava izperi z mlačno vodo in dobro zbrši še z alkoholom. Madež od črnila ali svinčnika očistiš z alkoholom. Madeže od likerja očistiš, če zmešaš devet delov vode, en del vodikovega dvokisa in pet kapljic salmiaka. S to mešanico in s čisto krpo brišeš po madežu in po potrebi še izpereš v mlačni vodi. Madeže od mleka očistiš z vodo, pomešano s salmiakom in soljo. Četrta litra vode, žličico salmiaka in ščepec soli dobro zmešaš in očistiš madež, nato izpereš še v čisti vodi.

Madeže od sadja najlaže očistiš takoj, dokler je še madež svež, posebno še na perilu. Madež takoj operi v mlačni vodi z milom, namoči madežasto blago čez noč v mleku, drugi dan pa izpereš v mlačni vodi. Če pa dobiš madež od sadja na svilnato obleko, tedaj madež takoj izperi v mlačni vodi, v kateri si raztopila žlico boraksa (pol litra vode, žlico boraksa).

Vodene madeže iz marmornatih plošč odstraniš s tole mešanico: stolčeno žveplo, galun in prašek Vim zmešaš z nekoliko kapljic vode, da dobiš gosto kašo. V to kašo nemočiš krpo in drgneš po madežu, nato s suho krpo brišeš in z mehko volneno krpo ločiš.

Za kuhinjo

Krompirjeve omelete na češki način. Kilo krompirja operi, olup in zribaj. Krompir deni v krpo, vodo iztisni. Kar je ostalo krompirja na krpi, deni v lonec. Nato primešaj 30 dek kuhane in pretlačenega krompirja, 30 dek pretlačene skute (demačega sira), dve jajci, malo popra, soli in, če je testo gosto, primešaj še sladke smetane. Testo naj bo gosto tekoče. Kozo za omeleto dobro namaži z mastjo in jo segrej, na sredino deni eno zajemalko testa, razravnaj in speci naj-

prej po eni plati, nato obrni in speci še po drugi plati. Ko je omeleta pečena, jo stresi na krožnik in pokrito postavi na krop. Nato speci še druge omelete, da porabiš vse testo. Daš s solato na mizo. Za tistega, ki ljubi sladkane jedi, pa lahko omelete potreseš s sladkorjem in daš z jabolčno čežmo ali brusnicami na mizo.

Prestice s sirovim maslom. Postavi kvasac: osminko litra mlačnega mleka, dve deki kvasca in deko sladkorja. V skledo stresi 40 dek ostre pšenične moke, žličico soli, 20 dek razpuščenega sirovega masla, primešaj vzhajni kvasac in toliko mlačnega mleka, da dobiš prav gosto testo. Testo zvrni na desko in ga dobro zmesi. Med mešanjem posipaj desko z moko, da dobiš prav trdo testo. Testo zmesi in oblikuj v okroglo kepo. Nato testo deni v velik lonec ali vedro, napolnjeno z mrzlo vodo, in postavi na hladno, kjer naj stoji dve uri, da v mrzli vodi vzhaja in priplava na površino. Nato vzemi testo iz vode, ga obriši in na deski, z moko posuti, spet premesi. Od testa odreži kos, ga z rokami zvaljaj v dolg in tenek svalk. Ta svalk razreži na kose, za drobno jajce debele, spet razvaljaj z rokami v prav tenek svalk in oblikuj majhne prestice. Prestice zloži na pomazano in z moko posuto pekačo, jih pomaži z razbeljenim jajcem in posuj s sesekljanimi mandeljli ali s sladkorno sipo. Postavi pekačo s presticami na toplo za 20 minut, nato jih speci v precej vroči pečici.

Zelenjava na bolgarski način. Deset zelenih paprik operi, odstrani pecilje, razreži in odstrani tudi peške, nato zreži paprike na debele rezance, vzemi osem paradižnikov in vsak paradižnik podrži nekaj trenutkov v kropu, nato potegni dol kožo. Paradižnik se da prav rad olupiti. Olupljene paradižnike razreži in peške odstrani kolikor mogoče. Nato razbeli tri deke sirovega masla, prepraži eno drobno sesekljano čebulo, ne da bi se zarumenila, dodaj žličico sladkorja, malo zelenega sesekljane peteršilja, osoli, primešaj, stresi zraven papriko in paradižnike, še enkrat primešaj in pokrito duši do mehkega. V lončku raztopi osminko litra dobre goste kisle smetane in žličico moke in mešaje zakuhaj v papriko. Po potrebi prilij malo vode, da dobiš gostejšo omako. Vse skupaj naj vre še 10 minut. Daš z govejim kuhanjem ali pečenim mesom in krompirjem na mizo.

Praktični nasveti

Če se noge potijo in se prične med prsti koža luščiti, je dobro, preden se to zgodi, noge vsak večer umiti in potem posuti s smukcem. Kadar pa se koža že lupi, tedaj maži noge med prsti z glicerinom in arnikovo tinkturo. Vsakega polovico zmešaj v steklenici se maži zjutraj in zvečer. Koža se bo hitro pozdravila in zacelila.

Vetrovi v želodcu in črevih. Nekateri ljudje često tožijo, da so zelo podvrženi vetrovom. So to plini, ki se razvijajo v želodcu in črevih. Taki ljudje naj bi uživali vsak dan po eno skodelico janeževega, kamilčnega ali kumunovega čaja vsaj skozi mesec dni, pa bi jih minilo neprijetno napenjanje. Poleg tega pa naj bi se vzdržali svežega črnega kruha, krompirja, močnatih jedi, ki so pripravljene s kvascem, ohrovt, cvetače, kolerabice in fižola. Jedli naj bi pa mnogo presnih jagod in jabolk, med tem ko hruške povzročajo napenjanje in krče in zato niso tako priporočljive. Uživajo naj tudi mnogo solate in pese.

Radio Ljubljana

od 11. do 18. julija

Nedelja, 11. julija: 8.00: Koncert lahke glasbe na dveh klavirjih (Božena Šapljeva in Silva Krašovčeva). 9.00: Čas, poročila, spored. 9.15: Pisana trata (plošče). 9.45: Verski govor (Valerian Učak). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.00: Iz otroške sobe (plošče).

11.30: Otroška ura: Kotičkov striček kramlja. 12.00: Koncert radijskega orkestra. 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila. 13.15: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). 17.00: Stanje mlekarkstva pri nas in drugod (Lojze Oberšne). 17.30: Lahka glasba in vesele pesmi. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Primož Trubar in njegovo delo za narodno uedinjenje (Božidar Kovačević). 19.50: Zvoki z dežele (plošče). 20.15: Vombergar Jože: Izlet na kmete, vesela zvočna igra. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Iz Kalmanovih operet (radijski orkester).

Ponedeljek, 12. julija: 12.00: Za vsakega nekaj (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Operetni napevi (plošče). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Nacionalne dolžnosti naše mladine (Predrag Karalić). 19.50: Zanimivosti. 20.00: Plošče. 20.10: Dančenko (dr. Preobraženski). 20.30: Koncert mešanega zbora »Sloga«. 21.15: Harmonike (plošče). 21.30: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester).

Torek, 13. julija: 12.00: Reproduciran koncert raznih zborov. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Nacionalna ura: Dravsko ali Ptuiško polje (Rudolf Dostal iz Ljubljane). 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Koračnice (plošče). 20.10: Delavska ura: Uredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratov (Rudolf Smersu). 20.30: Operni spevi (Marčec in Korenčanova s spremljevanjem klavirja — profesor Lipovšek), vmes radijski orkester. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Slovenska glasba (radijski orkester).

Sreda, 14. julija: 12.00: Pesmice za ples (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Mesečni kulturni pregled. 19.50: Šah. 20.00: Slovenske narodne (plošče). 20.10: Kostel in Kostelci (Marjan Tratar). 20.30: Prenos koncerta iz Rogaške Slatine. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski jazz (pevske vloške bo pel Mirko Premelč).

Četrtek, 15. julija: 12.00: Wurliške orgle (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Lahka glasba (radijski orkester). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Jan Padarevski igra (plošče). 20.10: Javna dela v dravski banovini (Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov). 20.30: Flavta solo s spremljevanjem klavirja. 21.20: Ura klavirskih skladb prof. Matije Tomca (izvajala bo Silva Hrašovčeva). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Zdaj pa na oddih (radijski orkester).

Petek, 16. julija: 12.00: Z naših dobav (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo — če (plošče po željah). 14.00: Vreme, 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nac. ura: Srednješolska mladina in sport (Milan Vukotić iz Zagreba). 19.50: Zanimivosti o izseljencih. 20.00: Spomini na Johanna Straussa (plošča). 20.10: Kmetsko dek (Kristina Hafnerjeva). 20.30: Akademski pevski kvintet, vmes bo igral harmonika Stanko Avgust. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 17. julija: 12.00: Plošča za ploščo hiti. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo h. 14.00: Vreme. 18.00: Tamburaški septet. 18.40: Freudova razlaga sanj (profesor Hrovat). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Beograd — jugoslovenska akropola (dr. Miloslav Stojadinović). 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Rossini: Seviljski brivec, opera (prenos iz Rogaške Slatine). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored.

Avgust Senon

40

KMEČKI PUNT

»Kaj je rekel ban?« je gospa Uršula željno vprašala zeta Stepka, ki je prispel iz Zagreba na Susjed.

»Tahi ne mara,« je odgovoril plemič zlovoljno svoji tašči, ki je sedela pri oknu, za njo pa njena zvesta strežnica Lolička, ki ji je spletala lase. »Ban mu je ponudil v svojem imenu, da dobi povrnjen ves denar, ki ga je dal Batoru, samo da se odtod preseli. Toda Tahi ne mara kljub temu, da ga je hudo pritisnila bolezen.«

»Moram se ga rešiti kakorkoli,« je besno odgovorila Uršula. »Samo če bi vedela...«

»Gospa,« je šepnila Lolička, »ali ste pozabili, kaj sem pravila o svojem groznem maščevanju, kakor si ga je zamislil Drmačić?«

»Pregrozno je,« je odmahnila Uršula.

»Prepuščajte to meni!« se je nasmehnila Lolička. »Maščujem se jaz. Prišlo pa bo prav tudi vam. Blazna deklica, ki so jo ljudje po-brali na poti, je še vedno v gradu.«

Za take krute rane se moram maščevati. Dobro sem si pregledala sliko in si pripravila vse. Pustite me, naj opravi sama, prosim vas, se je sklonila žena, na katere lice so se še vedno videli sledovi nekdanje lepote.

»Kaj pravite k temu, Stjepko,« reče vdova, skloni glavo k njemu in mu zasepeče nekaj besedi. Stjepkovo oko je zažarelo.

»Krasna misel,« je skočil plemič pokoncu, »da, prav je.«

»Dobro je,« je rekla gospa Uršula Lolički. »Stori, kakor meni, jaz si umijem roke.« Služabnica je smeje se priklimala in šla.

★

Lepa julijska vedra noč je ležala nad pokrajino. Ves svet se je zibal v sladkem spanju. Samo Tahi je še bežal. Zlata mesečina je sula svoje žarke skozi mreže zelenega bršljanja v okna gradu Susjeda na ovi strani, kjer je stanoval Tahi, in trepetala na ovelim bradatom licu sivolasega starca, ki je ležal sam na postelji. Mišičje žoltoga obraza je včasih zadrževalo, v mokrih očeh, ki so se svetile v mesečini, je bila čudna bolezen. Na prstih je držal prekrizane roke, včasih globoko vzdihnil, včasih pa stisnil usta v nagubani čelo. Sključen je. Putika mu lazi kakor kača po kosteh in ga ščiplje in ščiplje, da bi lahko zblaznel. Leži in molči, molči in tripi in buli v sinjo noč in na starinsko sliko. Zdi se mu, da mu slika kaže s prstom v mračni kot, v katerem preži blede, krvava pošast z razbeljeno železno krono na glavi.

Tiho je. Naenkrat pa škripljejo vrata. Nekaj zašumi.

Tahi je privzdignil glavo. Pri vratih stoji v temi črna postava. Giblje se, živa je. Tahi je zamižal in spet pogledal. Telo se mu trese, kri mu polje po žilah, glava se mu hoče razleteti, od groze se mu jezi koža. Po tleh drsijo koraki, črna prikazen stopa bliže. Tahi zazija od strahu. Prikazen je stopila iz mračka. Mesečina ji je sinila v lice. Ženska je, oblečena v črno, na temnih laseh se ji svetijo zlata krona, ob vratu se ji lesketajo biseri. Njeno suho, blede, žolto lice je videti, da je pravkar stopila iz groba. Blede so tudi njene napol odprte ustnice, okoli katerih igra čuden smeh. Črnkaste oči švigajo kakor večja nad močvirjem. Počasi gre naprej, počasi, tiho. Glavo je sklonila naprej, razširila prste, leze in leze naprej.

»Jezus!« zatuli Tahi in plane kvišku. »Počast, kdo si, kdo si? Ali si Dora? Ali si Jana?« Ledeni znoj mu stopi na čelo, oči mu hočejo skočiti iz duplin.

Žena se zdrzne kakor v snu, pogleda sliko in Tahija ter krične kakor obsojenec v peklu.

»Jaz, ha — ha — ha, jaz Dora, jaz tudi Jana. A ti si Tahi, zločinec nad menoj! Tu, tu je bilo, ha — ha — ha, veseli se, Dora Arlandova!«

Visoko se stegne blazna Jana, temne zenice se ji razširijo v mesečini in jezi, uvelo lice ji zadržli v neštetih krčih. Beli prsti se

v mesečini krivijo kakor kremplji zveri. Šine proti Tahiju kakor strela.

»Daj mi srce, da ga pojem! Daj mi življenje, da se zbudi! Daj, daj, daj!« zatuli Jana med grozni masnehom.

Tudi Tahi zbere vse svoje sile. Obupno se vzdigne in seže po puški nad zglavjem. Zdaj jo bo dosegel, zdaj...

»Joj!« zakriči od bolečine in pade v znak. Ne more. Nad njega se skloni žena. Plamteče buli vanj, ostri nohti mu grozijo, zamolčelo hropenje vre iz njegovih prsi. Stisnil se je in zvil. Zdaj zaškriplje žena z zobmi, ledeni prsti njenih rok se dotaknejo njegovega vratu. Zatuli, stegne se in mrtve obleži. Ledeni smrtni znoj se leskeče po njegovem čelu, Jana pa pleše v mesečini in kriči:

»Evo, Arlandova Dora, tu ga imaš!«

Blazna skoči na okno in izgine; iz globine se začuje grozen krik.

Zjutraj so našli v postelji mrtvega Tahija, pod oknom pa mrtvo Jano v obleki Dore Arlandove.

Tako se je maščevala Lolička.

★

Pobito je bilo hrvatsko in slovensko ljudstvo. Ugašen je plamenček zbujajoče se človeške samozvesti, ki je izpod jarma tisočletne sužnosti dvigala roke proti nebu. Kmet se je vzdignil in padel, vzdignil se je kakor mož, padel kakor junak in je moral pasti, ker se je na onih nekaj pednjev slovenske in hrvatske zemlje ob Savi in Sotli, s katere so hoteli ljudje zaklicati v svet, da so vsi sinovi Adama enaki, vzdignila vojska iz vsega cesarstva. Strašna je bila jeza gospode, veliko njeno maščevanje. V Zagrebu, Celju in Ljubljani so bile ječe polne kmetov. V Zagrebu, Celju in Ljubljani je mržnja pod krinko svete pravice mučila telesa kmetov, da bi izsilila iz njih še zadnjo drobtinico skrivnosti, toda z drhtečih ust se je glasilo: »Hoteli smo biti ljudje, hoteli smo biti svobodni.«

★

V Klanjcu je bilo žeganje. Pisani svet je vrvel sel in tja. Štajerski kmetje so bili vmes. Punta nihče več ne pominja, davno je že od tedaj. Največ ljudi se stiska okoli slepca v raztrgani obleki. Mimo je sedel umazani, brkati mož na tleh, vlekel lok po brenčočih strunah in pel s hripavim glasom o Nikoli Zrinjskem in Janu iz Sibinja. Čudno je zvenela pesem, čudno je kimala slepeča glava. Brundale so gosli in padali novci v pevčeve kapo.

»Tega moža sem že nekje videl,« reče majhen, kmečko oblečen rdečelasec svojemu sosedu v množici pred slepcem. »Ne vem kje, tudi ga ne morem prav spoznati, ker mu siva brada pokriva celo lice. Aha, že vem,« nadaljuje, »toda takrat ni bil slep. No, pa zbogom, boter! Večernice so minile, moram iti. Imam še dolgo pot do svoje vasi, steza drži po gori in žena me pričakuje.«

»Ej, ne šali se, sosed, žena te čaka! Saj so že tri leta, odkar si jo odvedel iz službe gospe Hemingove. In že takrat je bila vdova. Saj menda nista več neumna. Tudi tebe je prepihal že marsikak veter.«

»Tiho,« je rekel možič, »bilo je in ni več. Moja hiša stoji dobro. Z onimi 500 tolarji sem uredil gospodarstvo in sem, hvala Bogu, človek. Z Bogom!«

Ob prvih besedah možica se je slepec nekoliko zdrznil, lok mu je hitel počasneje in zdelo se je, da prisluškuje možičevim besedam. Naenkrat pa je vtačnil lok za strune, pobral kapo in rekel:

»Hvala, bratje, za pomoč in Bog vam ohrani zdrave oči! Lahko noč!«

Preril se je skozi množico tipajoč pred seboj s palico proti gori. Precej se je že mračilo, ko je mali kmet korakajoč z brzimi koraki prišel na višino ozkega klanca, ob katerem se je na desni strani vzpenjal gozd, na levi pa zijal globok prepad. Ko je prišel

na višino, je zapezil človeka, ki je ob cesti pod hrastom sedel in jedel. Stopil je bliže. Bil je oni slepec. Kmet se je zdrznil, ko je spoznal davno znano lice krajišnika, toda si je takoj opomogel, ko se je spomnil, da je slep. Pohitel je, da bi mimo njega prišel na drugo stran klanca.

»Stoj!« je naenkrat zagrmel slepec. Kmeta je znani glas pretresel, tako da se je nehote ustavil. Skušal je stopiti naprej, toda krajišnik je skočil pred njega in uprl svoje čudovito jasne oči v njega.

»Pozdravljen, Šimen Drmačić! Drago mi je, da se po tolikem času spet vidiva. Dolgo sem te iskal, pa sem te, hvala Bogu, vendar našel. Ali me poznaš, boter?« je rekel krajišnik in kmeta potrepal po ramah. Kmet ni niti zinil, ampak je samo blede gledal v zemljo.

»Kaj me ne poznaš?« je zaklical krajišnik. »Slab spomin imaš. Pa ti bom pomagal. Ali se spominjaš uskoka Marka Nožine, kaj?«

»Spominjam se,« je rekel Šimen drhteč.

»Drago mi je, da te spomin ni zapustil,« je v šali nadaljeval Marko. »Pridi no sem, sedi poleg mene, imam ti dve, tri povedati. Prijel je kmeta za roko, ga odvedel k hrastu, ga posadil poleg sebe na zemljo in mirno nadaljeval:

»Menda nisi pozabil, kako so se takrat kmetje ob Savi spuntali gospodi. Bil si sam zraven in jaz tudi. Zadnjič sva se videla v Vidmu, kaj ne? Ponesel sem pis,« med uskoke, naj se tudi oni spuntajo. Vse je bilo v redu in da bodo bratje pomagali. Teda nekega jutra, ko sem stopil k vratom, me je počakala četa vojakov, me zgrabila, okovala in povedla v Ljubljano v ječo. Bila je izdaja vmes. Neki moj znanec v straži, ki me je spremljal, mi je povedal, da je bil v Kostanjevici pri obrstlajtmantu neki pritlikav kmet. Po opisu sem spoznal, da si bil ti. Kaj ne?«

Drmačić ni tajil.

»Kaj, ali si bil?« zakriči Nožina in potegne samokres.

»Bil,« šepne Drmačić s sklonjeno glavo.

»No, vidiš, da sem uganil. Poslušaj dalje! V ljubljanski luknji sem bival ob suhem kruhu in slabi vodi kakor kak pes. Nič nisem vedel, kako je za brati. Nekega dne pa so pripeljali četo okovanih kmetov in izvedel sem, kako je Turn pri Krškem pobil Kupiniča, in Drvodelič je rekel, da je bila izdaja vmes. Ali čuješ, izdaja? Tedaj se je začela muka za nas. Dan za dnem so nas vodili pred sodnike, natezali nam roke in noge, zvižali nam ude — pogledj, na roki se mi sledovi še poznajo. In so nam pravili, da nas bodo obesili. Za sebe me ni bila skrb. Toda čul sem, da je moj pobratim Ilija pobit in ujet. Moja žena in otroci so spravljani pri sorodnikih, Ilijeva pa ne. To me je skrbelo. Zato sem delal na to, da bi pobegnil. Posrečilo se nam je. Jaz sem se ločil od drugih in blodil po gorah in dolinah kakor kak volk. Iskal sem družino Ilije. Tedaj sem v gorski krčmi izvedel, da si ti v Planini spuntali ljudi proti nam in izdal Sterca v gosposke roke. Izvedel sem pozneje tudi, kako si izdajo pri Krškem postavil na moj račun. Govori! Ali je tako, ali ni? je zaklical Marko in napel samokres.

»Je,« je trepetaje dahnil kmet.

»Glej, kako resnično govorim! Podnevi sem spal v grmovju, ponoči pa hodil in, iskal Ilijevo družino. Prišel sem k Ozvaldu v Pišce. Ozvalda je gospoda pregnala, ker je dal streho puntarjevemu otrokom. Kata je umrla. Otroci — so beračili po deželi. Poiskal sem jih in odvedel k plemiču v goro pod Oklčcem. Nekoč sem ga bil rešil iz turške sužnosti. Rekel sem mu, naj zato sprejme Ilijeve otroke. Sprejel jih je, hvala Bogu, zdaj sem hotel videti še svojce. Mahnil sem jo proti našim goram. Ponoči sem prišel v vas, videl sem, da so v dobrih rokah, pri stricu župniku. Poljubil sem jih, oh, tako jih nisem nikdar poljubil. Stric mi je povedal, da so pri Jasenovcu ujeli Gregorica in da je neki Drmačić zato dobil 500 tolarjev. Ali je res?« zakliče uskok, pokaže zobe in nastavi samokres na Drmačičeva prsa.

»Je je,« je trepetal kmet, kakor bi ga bila tresla mrzlica.

»Ej, vidiš boter«, skoči uskok na noge. »Ti si kriv, da danes še živim. Da ni bilo tebe, bi se bil že davno sam oglašil pri sodišču, naj mi vzamejo glavo. Ne, sem rekel, prej je treba poiskati botra Šimna. Toda kako? Ljudem se ne smeš pokazati, ker si obsojen na vislice. Tedaj mi je prišla dobra misel. Dal sem brkom, da so mi prerasli lice, zaprl oči, kakor da sem slep, vzela javorjeve gosli in začel peti po sejmi in žegnanjih. Kdo se briga za slepega siromaka v raztrganih cunjah. Kdo bi ga poznal, saj je punt že davno minil. Šel sem goslajoč od kraja do kraja, od vasi in do vasi in iskal tebe, čuješ, tebe!«

Uskok je umolknil. Mesec je visoko stal nad nasprotnim bregom, njegovi žarki so čudno odsevali v temnih očeh in na mrkem obrazu krajsnjaka, še bolj čudno pa na blestem obrazu kmeta, ki se je sključil pod hrastom.

»Izvedel sem, da si v tem kraju, da si premožen kmet, da si se oženil. Zdaj bi rad imel mir, kajne? O, ti krvavo plačilo! Prišel sem semkaj. In danes sem v množici spoznal tvoj glas. Malce sem odprl oči in te spoznal. Zdaj sem te, dragi boter, tukaj počakal, da obracunava.«

Krajsnjak je zabodel črne oči v kmeta in teško dihal.

»Ej, boter, kaj meni ti?« se je Marko nasmejal.

»Sto tolarjev ti dam! Izpusti me!« je šepetal kmet.

»Premalo.«

»Dve sto.«

»Premalo.«

»Polovico premoženja«, je šepetal Šimen.

»Premalo, premalo!« je zagrmel krajsnjak.

»In če mi daš vse cesarstvo, bi bilo premalo. Glavo daj, dušo daj, živina, za vse one solze, za vso ono kri, ki je tekla zaradi tvojega izdajstva. Glavo daj!« je zaškripel krajsnjak, vzdignil kmeta in ga povedel na rob prepada, po katerem je v nočni tišini šumel potok.

»Poglej v to globino! Strma stena je kakor odsekana. Trideset sežnjev je globoka. Lepa postelja, kaj ne? Tudi meni se hoče spati. Padel je moj pobratim, jaz sam sem preganjana zver, suha veja, odsekana od debela svojih mlilih, od vsega sveta. Rad bi imel mir. Dobro skačem in tudi ti imaš lahke noge. Kaj misliš?«

Leden znoj je kmetu udaril na čelo, ustnice so mu drhte, oči blazno blodile na desno in levo, kakor bi iskale rešitve. Šimen se je za korak umaknil in se že uprl ob levo nogo. Tedaj pa je uskok vzdignil glavo in roke, jih stisnil okoli mulega močla kakor železje in z njim vred skočil v prepad. Obupen krič je prerezal zrak, obupen krič se je odbil od gozda in grmovja, nato pa je vse utihnilo. Samo v globini je potok šumel smrtno pesem, samo mesec je stal visoko nad bregom in gledal v krvave vačove potoka...

K O N E C

Za smeh in kratek čas

BOLJŠA POT

Žena: »Ali si povedal sinu, da ga boš razdednil, če vzame to šiviljo?«

Mož: »Ne, rajši sem povedal nji. To bo bolj zaleglo.«

KAZEN

Sodnik: »Ali ste bili že kdaj kaznovani?«

Obtoženec: »Da, pred petnajstimi leti.«

Sodnik: »In odtlej?«

Obtoženec: »Nikoli več.«

Sodnik: »Lepo. Kaj pa ste delali vseh petnajst let po obsodbi?«

Obtoženec: »Sedel, gospod sodnik!«

SMOLA

A: »Jaz imam pa res smolo.«

B: »Zakaj?«

A: »Prijavil sem se k mornarici, da bi spoznal svet, pa so me dodelili k podmornici.«

SLAB SVET

Urša: »Storila sem, kakor si mi svetovala. Obleko sem očistila z bencinom, potem sem jo pa obesila na sonce.«

Neža: »Ali so madeži izginili?«

Urša: »Seveda so, z obleko vred.«

DOBER SVET

A: »Če bi le vedel, kako naj odvadim sinčka sesati palec?«

B: »To je zelo lahko. Namaži mu ga z gorčico.«

Čez nekaj dni se prijatelja spet srečata in A reče: »No, z gorčico si mi pa dobro svetoval. Zdaj sinček brez gorčice sploh ne vtakne palca v usta.«

UGANKA

A: »Kakšna razlika je med gledališčem in vojno?«

B: »Ne vem.«

A: »V gledališču so najboljše mesta spredaj, na vojni pa zadaj.«

ODKRITOSRČNOST

Ženin je bil prvič povabljen na obed in je rekel: »Vsa čast kuharici! Tako dobro že davno nisem jedel.«

Mali Jurče (bodoči svak): »Mi tudi ne, kajne, očka?«

POZOREN SOPROG

Urška: »No, ali si s svojim možem zadovoljna?«

Jerica: »Da, čita mi vsako željo že v očeh in mi jo tako izpolni! Toda moj očka jo potem plača.«

BOGATIN PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Vaša hčerka je slabokrvna. Predpisati ji moram železo.«

Bogatin: »Železo? Morda bi ji predpisali kaj boljšega, zlato ali platino, saj mi si lahko to privoščimo.«

Mali oglasi

OSTANKI

IZ MARIBORSKIH TEKSTILNIH TOVARN, pristnobarvni, brez napak, noben kos izpod 3 m, in sicer:

Paket »Serijsa H« z vsebino 16—21 m prima oxfordov, cefirjev, touringov in frenzev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih.

Paket »Serijsa M« z vsebino 16—21 m pralnega blaga za ženske obleke in dečve, kretona in druka za predpasnike, delena; krepa in polsvile za bluže in obleke v izbrano lepi sestavi.

Paket »Serijsa Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum, oziroma plašč. Vsak paket poštne prosto samo 136 Din.

Serijsa H in M pošiljam tudi mešano, torej vsakega pol. Stalna zaloga ostankov finega sukna in kamgarna od 62 Din naprej. Neprimerno vzajem nazaj in zamenjam. Pišite še danes na razpošiljalnico »KOSMOS«, Maribor, Kralja Petra trg.

HRANILNE VLOGE

vseh denarnih zavodov, terjatve in vrednostne papirje vnovčim najkulantneje po najvišji ceni takoj v gotovini A. Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ul. 14. Telefon 35-10.

ZDRAVILNA ZELIŠČA

arnikovo cvetje, lipovo cvetje, podleskovo seme, češminjevo lubje itd., kupujem v vsakih množinah in plačam najvišje cene. Pošljite ponudbe z vzorci in navedbo količine na Ed. Pišler, Vrhnika, dravska banovina.

UPOKOJENCI

V najem dam hišo z dvema sobama, vežo, kuhinjo, shrambo, vrtom. Redijo se lahko svinje in perotina. Pet minut od železnice, 30 minut od Slovenske Bistrice. Drugo po dogovoru. — Karel Javornik, Lukanja vas, p. Slov. Bistrica.

STRAŠNO BOLNE NOGE

Olajšanje v 1 minuti

Pomočite svoje izmučene noge v lupio kopel, vitalizirano s prgiščem Saltrat Rodella. Ta učinkovita sol osvobodi milijone malih kisikovih mehurčkov ki prodre v bolno kožno tkivo omejuje trdo kožo, zmanjšajo otekline in odpravljajo bolečine. Kurja očesa postanejo že po eni kopeli tako mehka, da jih kmalu lahko s prstom odstranite. Nabhavite si še danes Saltrat Rodell v najbližji lekarni ali parfumeriji. To je edina pot, po kateri se boste za vedno rešili bolečin v nogah. Uspeh je zagotovljen.

BURET

ister in vsa lahka letna oblačila v elegantni izdelavi nudi ceneno

PRESKER

SV. PETRA CESTA 14

HRANILNE KNJIŽICE

prodaje ali kupite zelo ugodno potom moje oblastveno dovoljene pisarne. Takojšnja gotovina. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. Telefon 38-10.

NOVO ZIDANA HIŠA

z nekaj zemljišča naprodaj. Oddaljena pet minut od postaje Laškega, dve minuti od toplice Radio-Therma, pripravna za upokojenja ali letovišcarje. Naslov: Zorko Franc, Smihel, Laško.

NOVOST! SAMO DIN 49'50

št. 62.300 Anker-ura Pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s plemenito garancijo

Din 49.50

št. 62.301 leta s svetlečimi kazalci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki ga vam pošlje naenkrat in poštne prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana tovarna ur v švic.